

Butlletí

de l'Associació d'Antics Diputats al Parlament de Catalunya

número 32 | febrer 2022

Sumari

Pòrtic del Butlletí	3
Núria de Gispert i Català	
Visita al Palau de la Música Catalana	4
Glòria Renom	
Visita a la Conca de Barberà	6
Enric Cardús i Llevat	
Viatge a Normandia i Bretanya	10
Esteve Tomàs i Torrens	
Un plaent i aliçador viatge	20
Jaume Farguell i Sitges	
Visita al Gran Teatre del Liceu	33
Enric Cardús i Llevat	
Poemes	37
Alfred de Valls	
Alfred Pérez de Tudela Molina	
Assemblea general ordinària	39
Manifest de la Junta Directiva de l'Associació d'Antics Diputats	46
Notícies de l'Associació	46

Edició: Associació d'Antics Diputats. **Fotografies:** Ajuntament de Montblanc (pàg. 6 i 7), Enric Cardús (pàg. 33 i 35), Josep M. Casals i Guiu (pàg. 9), Jaume Farguell (pàg. 21, 26, 28 i 31), Cati Haro (pàg. 44 i 45), Myrabella / Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0 (pàg. 24), Mont Saint-Michel, domini públic (portada), Paul Hermans / Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 (pàg. 23), Parlament de Catalunya [pàg. 3; Pepe Navarro (pàg. 2)], M. Carme Servitje (pàg. 4, 5, 7 cooperativa, 8 i 9), Esteve Tomàs (pàg. 11, 12, 15, 16, 17 i 19). **Assessorament lingüístic:** Departament d'Assessorament Lingüístic del Parlament de Catalunya. **Disseny, maquetació i distribució:** Departament d'Edicions del Parlament de Catalunya. Parc de la Ciutadella, s/n, 08003 Barcelona. Tel. 933 046 635. Fax 933 046 636. A/e: edicions@parlament.cat. **Impressió:** Fotoletra, Barcelona. **Dipòsit legal:** B-27.537-2003. **ISSN:** 1887-7893.

Pòrtic del *Butlletí*

BENVOLGUDES ASSOCIADES I BENVOLGUTS ASSOCIATS, han passat uns mesos des del darrer Butlletí de l'Associació, i, malgrat la pandèmia i els problemes familiars, socials, polítics i econòmics que de ben segur hem patit tots junts amb les nostres famílies, la vida segueix i tots ens hi hem de posar amb ànims, voluntat i il·lusió.

L'Associació ha continuat organitzant sortides, trobades i, fins i tot, la sortida anual institucional, que l'any 2021, després de dos anys de pandèmia, hem pogut dur a terme: el viatge a Bretanya i Normandia.

També hem fet dues visites esplèndides al Gran Teatre del Liceu i al Palau de la Música. I va ser molt interessant la sortida a la Conca de Barberà, en què els tres alcaldes de la comarca es van implicar moltíssim. En aquest butlletí podreu repassar tot el que s'ha fet.

No cal dir que continuarem treballant i programant per a tots vosaltres. És molt necessari el contacte, molt important la interacció, i tenim molt present la voluntat de poder reprendre aquells dinars debat que tant ens omplien.

Acaben de celebrar-se les eleccions de Castella i Lleó: sense comentaris. O amb molts comentaris. En qualsevol cas, els resultats m'han fet reflexionar i pensar en una proposta de dinar debat: cap a on anem? Perquè aquests resultats tenen o tindran molt a veure amb Catalunya i amb Espanya. Convidem-hi uns primers espases per a poder debatre la situació present i futura al país. Ja comencen a sentir-se veus a Europa que manifesten que la democràcia a Espanya és defectuosa.

Desitjo que les festes de Nadal hagin estat tal com esperàveu i que el 2022 ens ajudi a superar tots els entrebancs que sorgeixin.

Una forta abraçada.

NÚRIA DE GISPert I CATALÀ

Visita al Palau de la Música Catalana

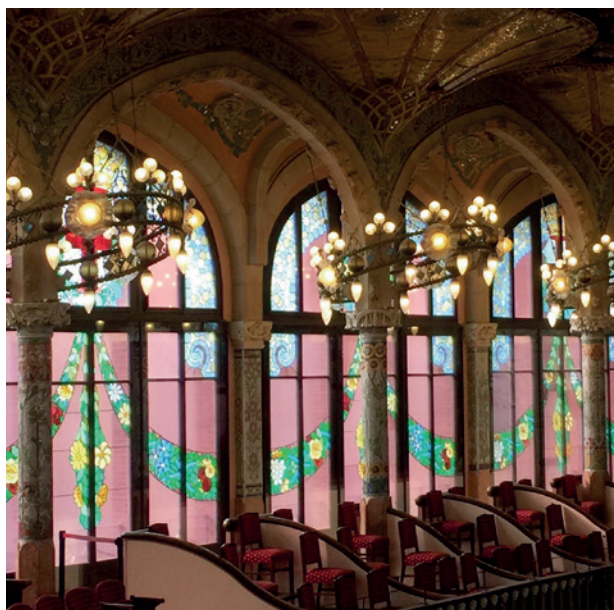

LA MÚSICA, LENGUATGE INTERNACIONAL QUE HA UNIT ELS POBLES AL LLARG DE TOTS ELS SEGLES, ens va unir a un bon grup de membres de l'Associació d'Antics Diputats del Parlament de Catalunya, el 28 de gener de 2020, per visitar el Palau de la Música Catalana, seu de l'Orfeó Català i joia arquitectònica del Modernisme.

Vàrem iniciar la visita a la sala d'assajos, on ens van rebre la presidenta de l'entitat, la senyora Mariona Carulla, i el director general, el senyor Joan Oller, amb unes paraules molt acollidores de benvinguda. En aquesta mateixa sala, lloc d'assaig habitual de l'Orfeó Català, ens varen projectar un interessant reportatge que ens va introduir en el dia a dia de la vida de l'entitat i ens va apropar al detall de les seves activitats.

En acabar, acompanyats per uns excel·lents guies, vàrem visitar tot l'edifici, construït entre el 1905 i el 1908 per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner com a seu de l'Orfeó Català, finançat amb fons procedents d'una subscripció popular, i que és l'única sala de concerts declarada Patrimoni Mundial per la UNESCO.

No ens vam deixar cap detall: el *foyer* i les majestuoses escalinates de marbre; la gran sala de concerts, presidida per la claraboia de vidre acolorit zenital i envoltada de vitralls que deixen passar la llum natural filtrada pels seus colors; l'escenari, emmarcat per les escultures d'Anselm Clavé, com a símbol del cant coral, i de Beethoven, juntament amb Wagner i la famosa cavalcada de les valquíries, en evocació de la música internacional, obra de Pau Gargallo; i també la sala Lluís Millet, dedicada al director i fundador de l'Orfeó Català, punt

de trobada de la vida social musical des dels inicis del segle xx, on conviuen els materials emblemàtics de l'arquitectura modernista: el ferro forjat, la ceràmica, el mosaic, el vidre i la fusta. I al costat, la terrassa, amb nombroses columnes de trencadís amb imatges representatives de la natura, cadascuna amb decoració i colors diferents. Al valor artístic de la construcció s'hi ha d'afegir la programació musical, amb la presència d'orquestres i intèrprets del màxim prestigi internacional, que vam poder constatar amb la nova programació presentada.

En acabar la visita varem gaudir d'un excel·lent dinar a la sala Lluís Millet –el saló dels vitralls–, reservada exclusivament per a nosaltres, la qual cosa ens va permetre compartir uns bons moments de convivència entre els que formàvem el grup.

Actualment, al Palau de la Música, a més del gran cor de l'Orfeó Català, també hi trobem el Cor de Cambra, el Cor Jove, el Cor de Noies i diferents cors infantils. Cal destacar la vessant formativa dels cantaires, que no és només vocal i musical, sinó també de compromís amb uns valors identitaris presents des dels seus inicis. A més, l'obra social de l'entitat s'emmarca en el projecte Palau Vincles, en què s'apleguen més de mil nens i nenes provinents del mateix districte de Ciutat Vella que, pertanyents a diferents cultures i parlant diferents llengües, aprenen a cantar junts.

El Palau de la Música Catalana constitueix avui un dels punts de trobada ineludibles de la vida cultural i social del país i s'ha erigit en patrimoni simbòlic i sentimental de tot un poble que s'identifica amb la seva història i la seva cultura.

Com a filla del que fou més de cinquanta anys, des que en tenia setze, cantaire de l'Orfeó Català –vint-i-cinc dels quals en va ser tenor solista–, vull destacar el gran impacte del catalanisme cultural que ve rebre el meu pare durant aquests anys i que el va marcar en el seu compromís en la defensa de la nostra llengua i la nostra cultura al llarg de tota la vida. Així mateix, com a membre de la Junta Directiva i del Patronat de l'entitat, vull agrair a la direcció i al personal les facilitats i atencions rebudes durant la visita.

GLÒRIA RENOM

Visita a la Conca de Barberà

DESPRÉS DE TANT DE TEMPS DE RESTRICCIONS, hem pogut tornar a intentar fer vida normal, la que fèiem abans del mes de febrer de l'any passat i que consideràvem que era la cosa més natural del món. Potser per això hi havia tantes ganes de sortir, de passar-s'ho bé, de xalar, de veure'ns. Tot plegat es reflectia a la cara somrient dels assistents, una mica més grans que a la darrera sortida, però jovenívols com sempre. Les senyores, per la seva part, continuaven fent tant de goig com sempre, per a elles no havia passat el temps. Ja vam tenir una prova d'aquesta actitud al viatge que vam fer a Normandia i Bretanya. A la sortida a la Conca de Barberà va tornar a passar el mateix. De ben segur que a mida que anem fent vida normal aquest entusiasme anirà de baixa fins tornar a la situació anterior. Esperem que l'evolució favorable en el curs de la pandèmia continuï.

Els que venien amb l'autocar que va sortir del Parlament, uns vint-i-cinc, van arribar a l'hora fixada, les deu del matí, a l'Ajuntament de Montblanc. Ja hi eren els que hi van acudir amb mitjans propis, la majoria des de les comarques del sud de Barcelona i de les de Lleida i Tarragona, unes quinze persones. En total érem una quarantena d'assistents.

Ens vam reunir a la sala de plens de l'Ajuntament de Montblanc, un edifici històric molt ben restaurat i a la vegada adaptat a les seves funcions actuals. Van presidir la reunió l'alcalde de la vila, el senyor Josep Andreu, i la nostra presidenta.

L'acte va començar amb els parlaments de dos montblanquins il·lustres molt vinculats al nostre parlament. En primer lloc, el senyor Josep Gomis, i després, el senyor Matias Vives. En els seus discursos de benvinguda van demostrar que segueixen sent uns grans oradors i que el temps no ha fet minvar les seves capacitats, tal com tothom va comentar en acabar l'acte. El senyor alcalde va pronunciar un discurs molt interessant en què va resumir la història de la vila i el camí que l'ha portat a la situació actual. En temps recents, Montblanc ha pogut desplegar un important nivell d'industrialització, però anteriorment la seva economia estava lligada al sector agrícola i ramader. Va costar molt que la industrialització travessés el coll de Lilla i l'estret de la Riba, un fenomen que va afectar moltes comarques de la Catalunya interior. El desplegament econòmic ha permès que es pugui restaurar la vila, com vam tenir ocasió de comprovar. Finalment, la nostra presidenta, després de signar al llibre d'honor, va tancar l'acte amb un breu parlament.

Tot seguit, es va iniciar la visita a Montblanc. El grup es va dividir en dos subgrups, cadascun a càrrec d'un guia. Cal dir que hi havia tantes ganes d'estar junts que va ser difícil aconseguir que no ens barregéssim. Passeig pel nucli antic de la vila, molt ben conservat, i visita a les esglésies de Santa Maria i de Sant Miquel, d'estil gòtic. La primera, encara que no es va poder acabar en tota la seva dimensió, té una planta magnífica i hi destaca l'orgue, una veritable obra d'orfebrenria en fusta. També hem de destacar el tomb de la muralla, que impressiona tant si es mira de prop com de lluny, particularment venint de Lleida.

Seguidament, vam deixar la vila ducal per anar a visitar la cooperativa de Sarra. Es pot dir que vam travessar la comarca en diagonal. Montblanc en un extrem, Santa Coloma, la nostra destinació final, en un altre, i Sarra al mig del recorregut. Vam seguir un conjunt de carreteres molt estretes que travessen el centre de les poblacions per on passen. Pensem que hi ha molta feina a fer per a posar al dia unes estructures encara molt semblants al model que hi havia

fa cinquanta anys. El paisatge, com els que agradaven a Josep Pla, està format gairebé exclusivament per conreus, vinya i cereals, i només de tant en tant es veu, a les parts més altes, algun racó de bosc. No llueix els seus millors colors, perquè fa molt de temps que no plou i les plantes pateixen, se les veu tristes, desanimades. Malgrat que el dia és assolellat, l'ambient al camp és de tristor, la sequera ens ha privat de la bellesa pròpia de la tardor en aquestes contrades. La visita a la cooperativa de Sarral te dues fases. En primer lloc, el celler d'elaboració, criança i envasament de vins i caves, situat a l'exterior del nucli urbà. De sobte, hem deixat enrere les estructures envellides i ens hem submergit en la modernitat. Tot és automàtic, tot funciona amb precisió mil·limètrica. Entra el vi un cop elaborat i, seguint un llarg procés d'envasament per mitjans automàtics, surten caixes d'ampolles llestes per a ser consumides sense que pràcticament hi intervingui el treball manual de l'home, només per a comprovar que tot segueixi el seu curs. Una meravella de la tècnica. Cal molta intel·ligència per a imaginar i executar un projecte d'aquesta envergadura. Comentant aquest fet amb un enginyer industrial que formava part del grup, ens ho va corroborar, tot i que va puntualitzar que per als especialistes no és tan complicat com sembla. Però la veritat és que la ment humana pot fer coses prodigioses. Després ens vam traslladar a l'edifici històric. El contrast, no cal dir-ho, és abismal, ja que entre l'un i l'altre hi deu haver més de cent anys d'història. També està molt ben conservat, tot molt ben endreçat, cuidat i net. N'hem de ressaltar els valors arquitectònics: el celler és de l'estil dels que es van construir a principis del segle vint per grans arquitectes, una simbiosi meravellosa que es va produir en aquells moments. Mai m'ha deixat de sorprendre aquest maridatge entre el món del camp i les arts aplicades, entre funcionalitat i disseny de qualitat, que van promoure precisament societats cooperatives agrícoles de pobles relativament petits i allunyats de la capital. En tot moment ens van acompanyar la senyora Victòria Cañis, alcaldessa de Sarral, el senyor Altafaja, president de

la cooperativa, i el senyor Joan Torné, gerent i director general de l'entitat, que ens invitaren a un tast dels millors vins i caves.

Després de comprar a l'agrobotiga de la cooperativa, ens vam dirigir a la destinació final, la vila de Santa Coloma de Queralt. Com que ja havien tocat les dues, vam anar directament a dinar. El lloc, molt ben triat: l'Hostal Colomí, on vam menjar de primera. Llàstima que per a molts es produeix una incompatibilitat considerable entre una bona taula i el nivell de colesterol, entre l'ètica i l'estètica, entre la norma i el plaer. De ben segur que molts vam establir una mena de treva o suspensió de la norma, allò d'«un dia és un dia!». A més de l'alcalde de Montblanc, de l'alcaldesa de Sarrià i del director de la cooperativa, citats anteriorment, es va incorporar a la taula de la nostra presidenta l'alcalde de Santa Coloma, el senyor Ramon Mullerat. Havent dinat, després dels brindis i les salutacions corresponents, el senyor alcalde ens acompanyà a fer un tomb per la vila, amb les explicacions corresponents. Es nota que Santa Coloma és i ha estat un nucli important des de fa molt de temps, que té història. Hi trobem un call jueu que sovint visiten jueus de tot el món, especialment dels Estats Units; una plaça porxada d'unes dimensions considerables amb edificis molt ben conservats, i el castell dels Comtes, amb el pati d'armes i la capella de Santa Magdalena, amb un mirador elevat sobre una plana molt pintoresca que s'estén a llevant del nucli urbà. També vam visitar la part exterior de l'església parroquial, d'estil gòtic català, de la qual cal destacar el campanar, de planta quadrada. Al final del recorregut es pot dir que havíem esgotat pràcticament les hores de llum, cosa que vol dir que havíem aprofitat molt bé la jornada. Emprenguérem el viatge de tornada amb moltes ganes de sortir una altra vegada, de tornar-nos a veure i de recuperar, fins on sigui possible, el temps perdut.

ENRIC CARDÚS I LLEVAT

Viatge a Normandia i Bretanya

Un viatge molt especial

AL CEMENTIRI BRITÀNIC DE BAYEUX, on reposen els cossos dels que varen donar la vida per la llibertat d'Europa a la Segona Guerra Mundial, hi ha una inscripció en llatí que em va cridar molt l'atenció. Diu: NOS, A GULIELMO VICTI, VICTORIS PATRIAM LIBERAVIMUS. En català, «Nosaltres, vençuts per Guillem el Conqueridor, hem alliberat la pàtria del vencedor».

Un dels objectius del viatge a Normandia i Bretanya era visitar les platges i els pobles del desembarcament de les tropes aliades del 6 de juny de 1944, i també el famós tapís de Bayeux, que descriu la batalla de Hastings entre normands i anglosaxons per a dirimir per la força qui hauria de ser el futur rei d'Anglaterra el 14 d'octubre de 1066. Dos conflictes bèl·lics de gran envergadura que varen causar milers i milers de morts, destrucció i molt de sofriment.

La frase lapidària explícita de manera inequívoca una cosa que perdura des de fa mil anys: el conflicte entre anglesos (anglosaxons) i francesos (normands), que tant ha influenciat la història dels països europeus, també la nostra.

En aquest viatge hem visitat indrets on han passat molts esdeveniments al llarg dels segles, la qual cosa t'obliga a pensar i a reflexionar sobre aquests episodis i sobre les causes que els han originat. Hem estat en contacte amb la Història dia rere dia. Per citar-ne alguns, em refereixo a la Guerra dels Cent Anys, que es mostra en tota la cruesa amb la mort de Joana d'Arc a la ciutat de Rouen; a la presència de la cultura vikinga a Normandia i a Anglaterra, o a la batalla de Hastings, ben descrita al tapís de Bayeux. Les tombes del primer duc de Normandia, el viking Rolló, i del llegendari Ricard Cor de Lleó, que es troben a l'espectacular catedral gòtica de Nostra Senyora de Rouen. El poder d'una Normandia medieval independent de França, amb tot el seu potencial econòmic i militar i amb la destacada personalitat de Guillem el Conqueridor i la seva esposa Matilde de Flandes, promotors de grans construccions religioses i civils en què destaca de manera majestuosa el gòtic flamíger. La Bretanya celta, megalítica i corsària. I esdeveniments contemporanis com el desembarcament de Normandia, la Segona Guerra Mundial o la derrota del nazisme i del feixisme, present en pobles i ciutats en forma de memorials o cementiris que ens recorden el mal, el dolor i la destrucció física i moral que poden ocasionar idees perverses de règims autoritaris i antidemocràtics com aquells, ben coneguts per nosaltres per haver-ho sofert en carn pròpia.

28 de setembre

El 28 de setembre de 2021 iniciem el viatge a Normandia i Bretanya, del qual cal dir que mai ha perdut ni un instant el seu interès i la seva intensitat. El comencem de bon peu a l'aeroport de Barcelona – el Prat, on tothom ha arribat puntual per a l'embarcament. L'avió s'enlaira puntualment, i amb el vent a favor arribem a

l'aeroport d'Orly de París abans de l'hora prevista. Allà ens espera un confortable autocar conduït de meravella per la Lidi, que en pocs minuts ens porta cap a la primera destinació, Rouen, capital de l'Alta Normandia i port fluvial del riu Sena, una ciutat plena de sorpreses que anem descobrint tot passejant pels carrers del centre. El dinar és en un típic restaurant del bell mig de la ciutat, a la plaça del Vieux Marché, que acull el conjunt monumental en memòria de Joana d'Arc. Joana fou cremada viva el 1431, en una batalla per a controlar la ciutat, durant la Guerra dels Cent Anys —en realitat cent setze, de 1337 a 1453—, que enfrontà la dinastia dels Plantagenet amb la dels Valois i, a través d'aquests, els regnes d'Anglaterra i de França.

Les cases que rodegen la plaça varen ser construïdes segles enrere amb el sistema dels entramats de fusta, que substituïen les parets mestres. Cases precioses, molt refetes, ja que varen patir danys molt importants pels bombardejos aliats per a alliberar la ciutat dels nazis.

Durant la passejada tenim ocasió de visitar la magnífica església gòtica de Saint-Maclou, que guarda la tomba del rei Ricard Cor de Lleó i la del primer duc de Normandia, el viking Rolfó, la torre medieval amb el rellotge renaixentista i l'antic Parlament de Normandia, avui una dependència judicial.

Abandonem Rouen a mitja tarda per dirigir-nos cap a Caen, capital de la Baixa Normandia, on tenim l'hotel reservat per a passar les nostres nits nor-

mandes. Al final de la primera jornada, constatem que som un grup que s'entén molt bé i que està molt cohesionat.

29 de setembre

L'endemà, dimecres, el programa del viatge divideix el dia en dues parts: fins l'hora de dinar, visitarem la costa normanda fins a Honfleur, al marge esquerre de la desembocadura del Sena; després, visitarem la ciutat de Caen.

La costa del departament de Calvados fins a Honfleur ha estat des de mitjan segle XIX un important punt d'estiueig de la burgesia parisenca, ja que aleshores es va construir una línia ferroviària que la unia amb París. En són testimonis pobles marítims com Trouville i Deauville, entre altres, que es mostren lluint precioses platges i construccions residencials, algunes de molt notables, com l'hotel Normandy, on parem per fer un cafè mentre cau un bon xàfec. Seguint la Costa Florida arribem a Honfleur, població secularment marinera i medieval que ens acull al seu port, anomenat el Vieux Bassin, construït el 1681. La flota pesquera bacallanera era aleshores molt important, com constaten el històrics *greniers à sel*, amb una capacitat per a emmagatzemar deu mil tones de sal per a la conservació del bacallà, procedent en bona part des del segle XVII de les llunyanes costes de Terranova, al Quebec. Es podria dir que la marineria d'Honfleur va constituir un grup humà molt important en la formació de l'Estat del Quebec.

Honfleur ofereix la possibilitat d'observar cases d'entramat de fusta del segle XVII, així com l'església de Santa Caterina, del segle XV, tota de fusta amb la coberta en forma de casc de vaixell invertit, d'acord amb la tradició marinera dels seus habitants. També cal remarcar la bellesa de l'església de Sant Lleonard, del segle XII, molt danyada a causa de la Guerra dels Cent Anys i refeta al

segle XVI. No podem oblidar que Honfleur va ser la població on el pintor impressionista Claude Monet va pintar famosíssims quadres amb cases històriques que es reflecteixen a les aigües transparents del port.

De l'autocar estant i de camí cap a Caen, tenim l'oportunitat de veure el pont penjant que uneix les dues ribes de la desembocadura del Sena i que comunica Honfleur amb Le Havre, el port més important de França. El pont, construït el 1995, de 2.141 m de llargada i suspès a 215 m d'altura, és una meravella de l'enginyeria moderna.

Després de dinar anem a visitar la ciutat de Caen, que mostra de manera evident el seu passat medieval en la construcció de tres nuclis fortaleza ben visibles: l'abadia dels Homes, l'abadia de les Dones i el castell ducal. La construcció de les abadies es remunta al temps de Guillem el Conqueridor i la seva esposa, Matilde de Flandes, que varen iniciar-les per ordre del papa com a penitència per haver-se casat sense el seu consentiment.

En l'actualitat, l'abadia dels Homes acull l'espectacular església de Sant Esteve i l'Ajuntament de Caen. L'abadia de les Dones guarda les despulles de la duquessa Matilde de Flandes i és la seu de la regió normanda. Caen va patir una reconquesta per part de les tropes aliades molt dura i difícil. La ciutat albergava un fort dispositiu militar nazi, motiu pel qual va patir importants bombardejos de l'aviació aliada, que danyaren fortament els edificis històrics mencionats, avui feliçment recuperats i protegits. Caen va ser alliberada al mes de juliol de 1944, un mes després del desembarcament del 6 de juny.

30 de setembre

El dijous 30 de setembre anem a visitar les platges normandes on va tenir lloc el desembarcament del 6 de juny de 1944. És conegut que el desembarcament es va fer en diferents indrets o platges. Nosaltres optem per començar la visita a la Pointe du Hoc, lloc mític per la gesta duta a terme en aquest espai per dos-cents vint-i-cinc rangers nord-americans en una operació militar de distracció que centrava el seu objectiu a les platges Omaha i Utah. Només noranta-cinc rangers varen sobreviure al dur combat. La posició va ser guanyada per les tropes aliades, que varen destruir molts búnquers equipats amb poderosos canons i que formaven part del mur de l'Atlàntic, el sistema de defensa que els alemanys havien construït per evitar la invasió aliada de centenars de quilòmetres de les costes atlàntiques de França, Bèlgica i els Països Baixos.

A continuació, visitem el cementiri nord-americà d'Omaha Beach. Es tracta d'un impressionant cementiri amb 9.387 creus i estrelles de David que indiquen les tombes dels soldats morts durant el desembarcament. Aquest complex mortuori de setanta hectàrees, que impressiona per l'ordre i l'enjardinament, és propietat del Govern dels Estats Units i l'administra l'American Battle Monuments Commission.

La visita continua fins a Arromanches. A la platja d'aquesta població es va construir un port artificial amb blocs de formigó transportats per mar des de la Gran Bretanya, la qual cosa va permetre, el 21 d'agost de 1944, que en un sol dia prop de dinou mil vehicles militars desembarquessin al continent. Després de l'àpat de migdia, ja a Bayeux, localitat de divuit mil habitants, visitem el Museu Memorial de la Batalla de Normandia i el cementiri internacional de la Commonwealth, que acull les restes de 3.935 soldats britànics i d'altres

nacionalitats i de 338 més d'origen desconegut. En aquest cementiri, gestionat per la Commonwealth War Graves Commission, hi ha la inscripció que he mencionat a l'inici del relat.

Abans de visitar el museu on s'exhibeix el tapís de Bayeux, entrem a la preciosa catedral de la ciutat, Nostra Senyora de Bayeux. Com totes les catedrals normandes, el temple impressiona per la bellesa i la lluminositat. Som davant d'una obra mestra de l'art gòtic normand, coneguda perquè fou el destí inicial del tapís, que avui es pot veure al Museu de la Tapisserie. La visita a la Tapisserie es fa en horaris convinguts per poder regular la presència dels més de 500.000 visitants que rep cada any, que podrien danyar el tapís mil·lenari.

El tapís de Bayeux, de 68,38 m totals de llargada i d'entre 48 i 51 cm d'amplada, és format, de fet, per diverses peces cosides. La més llarga fa 13,90 m i la més curta, 2,43. Explica, a través cinquanta-vuit escenes, la conquesta d'Anglaterra per Guillem el Conqueridor, el 14 d'octubre de 1066, a la batalla de Hastings, contra el rei anglosaxó Harold.

El tapís, que va ser exposat per primera vegada a la catedral de Bayeux el 14 de juliol de 1077, ha sofert al llarg de gairebé mil anys diferents vicissituds, entre les quals el trasllat al Museu del Louvre el 1803, i, posteriorment, el retorn a Bayeux. Els nazis el varen traslladar a París el 1944, amb la idea d'enviar-lo a Alemanya. La insurrecció parisenca d'alliberament va impedir-ho. Des del 1945, el tapís és a Bayeux i ha estat declarat patrimoni de la humanitat per la UNESCO.

Ha sigut un dia intens, amb pàgines d'història viscudes per a reflexionar sobre els desastres, la misèria i el dolor que ocasionen les guerres i les batalles per a satisfer efímers desitjos de poder, personals o col·lectius. Satisfets pel contingut del dia, tornem al nostre hotel de Caen a passar l'última nit en terres normandes.

1 d'octubre

El divendres, el temps ha canviat. El dia neix gris i plujós, plenament atlàntic. No importa, avui anem a visitar un lloc emblemàtic, una de les meravelles del món. Només per a anar a visitar el Mont Saint-Michel paga la pena haver fet el viatge. Una hora i mitja separa la ciutat de Caen de l'abadia, monument declarat patrimoni de la humanitat per la UNESCO.

Una pluja fina però persistent ens acull en arribar a la terminal de les llançadores que porten els visitants al peu de la roca. Comencem el trajecte dins les muralles. Poc a poc, xino-xano, pugem les gairebé tres-centes escales, que no es fan pesades. Plou més fort i fa un vent molest, però el desig de començar la visita és ben visible al grup. Durant les dues hores llargues de visita, ens acompanya la Claire, una guia local molt amable i ben documentada, amb una veu clara i diàfana, com fa evident en Jaume Farguell. Ens explica la història del Mont Saint-Michel i ens dona tota mena de detalls de les diferents edificacions del recinte. Han passat més de mil tres-cents anys des de la seva fundació, l'any 708, quan el bisbe d'Avranches va fer construir el primer santuari, dedicat a honorar l'arcàngel Sant Miquel, al rocam situat aproximadament a un quilòmetre de la costa, a la boca del riu Couesnon, prop d'Avranches. L'illa rocosa, sotmesa al règim de mareas propi del canal de la Mànega, ha sigut al llarg de la seva història santuari i abadia, però també fortalesa militar.

Abans de la pandèmia de la covid, el conjunt monumental era visitat per més d'1.250.000 visitants procedents d'arreu del món.

També el Mont Saint-Michel ha viscut i protagonitzat molts fets i esdeveniments. En remarco alguns, amb indicació de l'any en què varen tenir lloc:

708: es construeix el primer santuari.

960: el santuari esdevé abadia benedictina.

1208: s'acaba el claustre de l'abadia, al cim de la roca.

1337 a 1434: viu i pateix la Guerra dels Cent Anys.

1416: l'abadia s'envolta amb muralles per protegir-se de les tropes angleses.

1790: la Revolució Francesa obliga la comunitat benedictina a abandonar l'abadia.

1811: Napoleó I el converteix en presó.

1863: Napoleó III tanca la presó.

1862: es restaura i esdevé monument històric catalogat.

1966: els monjos hi tornen.

El Mont Saint-Michel ha sofert, des de la seva creació, dotze incendis i quatre terratrèmols.

Hi ha moltes publicacions que descriuen amb tota mena de detalls les característiques dels diferents estils arquitectònics que presenten l'abadia i els edificis annexos. Amb la finalitat de recordar la nostra visita remarcaria els següents: la Rue du Commerce, a l'entrada del recinte murallat; el Châtelet; l'església de l'abadia, d'estils romànic i gòtic; el pati exterior, que mostra l'emplaçament de les torres originals i les façanes primitives de l'església; el preciós claustre gòtic de cent trenta-set columnes, de les quals només deu són originals del 1228; la lluminositat i sonoritat de l'ample i espectacular refectori, i, finalment, les quatre criptes.

El dinar dins la zona civil i comercial de l'illa i un temps dedicat a buscar records assenyalen el punt final de la visita. A dos quarts de cinc, el nostre autocar posa proa al nou destí, la ciutat de Rennes, capital de Bretanya. A Rennes hi passarem tres nits i serà el punt de partida de les noves excursions i visites.

2 d'octubre

El cinquè dia, dissabte, comencem la visita a terres bretones. Anem, en primer lloc, a visitar un dels monuments arqueològics més espectaculars d'Europa, la zona megalítica de Carnac, que es troba a les costes de Morbihan ('mar menor', en llengua bretona), al sud-est de Bretanya.

Plou a bots i barrals. Mal dia per a visitar exteriors, sobretot per a passejar pels camps on es troben els més de quatre mil menhirs i cromlecs estesos al llarg de quatre quilòmetres. Pedres megalítiques que ens recorden que som en terra celta —com celta és la llengua bretona, encara visible—, terra de druides i de boscos mil·lenaris. Qui no ha llegit els còmics de l'Àstèrix i l'Obèlix!

Arribem al centre d'informació de Carnac, on podem documentar-nos sobre el neolític bretó i europeu, però la pluja i el vent sembla que s'han confabulat per impedir-nos la visita. Per fortuna, el nostre guia, en Xavier, ens fa saber que davant del centre d'interpretació hi ha aparcant un trenet turístic que podria portar-nos a visitar els camps sembrats de menhirs i, de passada, el poble. Tots acceptem la proposta encantats. El recorregut a velocitat lenta i amb parades a prop dels monuments megalítics més emblemàtics ens permet fruir de la visita i posar a prova els nostres impermeables i paraigües.

Diuen que després de la tempesta ve la calma. Un bon dinar al restaurant Les Alignements, molt confortable, fa que puguem continuar ben refets el nostre viatge cap a la preciosa ciutat de Vannes, ciutat medieval que mostra un notable conjunt històric, del qual destaca la majestuosa catedral de Sant Pere i les típiques cases bretones amb entramat de fusta. Cal destacar que dins la catedral hi ha la tomba del valencià sant Vicent Ferrer, patró de la ciutat. Ens estranya saber que el factòtum del Compromís de Casp va morir tan lluny de la seva terra natal.

Per a futurs viatgers recomanem no perdre's els excel·lents pastissos, la xocolata i les galetes bretones que es poden prendre als nombrosos locals de Vannes.

Acabem el dia com l'hem començat, ben batejats per l'aigua bretona, però molt satisfets de les visites.

3 d'octubre

L'endemà continuem el nostre periple bretó, avui cap al nord-est, a Saint-Malo i Dinan. A trenc d'alba el dia apareix plujós, però com passa sovint amb el clima atlàntic el cel s'aclareix molt ràpidament i hem pogut gaudir d'una jornada assolellada, de temperatura agradable, ideal per a visitar a peu la ciutat murallada. L'autocar ens ha deixat a la zona portuària, a tocar d'una de les portes d'entrada. Just entrar, parada i fonda per gaudir d'un bon cafè en una de les moltes cafeteries que són a tocar de la muralla. A continuació, hem començat el nostre passeig de més de dos quilòmetres de circuit murallat, amb magnífiques vistes a l'oceà i a les platges a l'hora de la marea baixa. L'excursió ha continuat pels carrers de la ciutat, plens de comerços elegants i de bars i restaurants, com correspon a una ciutat molt turística.

El dinar l'hem fet al restaurant de l'Hotel Chateaubriand, al costat de la casa natal de François-René de Chateaubriand (Saint-Malo, 1768- París, 1848).

Dinan, vila medieval considerada una de les poblacions més boniques de França, a uns trenta quilòmetres de Saint-Malo, ha acollit el nostres passos aquesta tarda de diumenge. La ciutat ens ofereix un preciós passeig per carrers que exhibeixen amb orgull antics edificis històrics de construcció bretona, i també un jardí d'estil anglès amb un conjunt d'arbres exòtics, com el cedre de l'Himàlaia (*Cedrus deodara*) i el prehistòric ginkgo (*Ginkgo biloba*). Al final del jardí, un mirador permet contemplar el barri fluvial.

Tornem a Rennes aviat, ja que avui tenim el tradicional sopar de germanor, regat com sempre amb el cava que en Pere Parera ha portat de la cava El Cep per a l'ocasió. Un cava excellent, molt premiat en concursos internacionals. A l'hora de les postres, Núria de Gispert, la nostra presidenta, pronuncia un emotiu discurs i, a continuació, un repertori de cançons i acudits tanca el sopar del 2021.

Toca avui recordar la conductora de l'autocar, la Lidi. Aquesta tarda, a Dinan, a l'hora de tornar cap a Rennes, ens hem trobat que havia cuinat una crep bretona per a cadascú de nosaltres. Les creps estaven coronades amb la bandera de Bretanya. Una atenció que ens ha ben emocionat. Ningú no es pot imaginar un detall tan entranyable per part del conductor. La senyora Lidia ens diu en un breu discurs que ha cuinat les creps a casa seva per correspondre al bon ambient que el grup manté no només internament, sinó també amb el nostre guia Xavier i amb ella mateixa. La Lidi, com li agrada que li diguin, ens acompanya durant el sopar i se suma al cant de *L'hora dels adéus* en francès.

No puc estar-me de dir que un bon ambient, una bona relació personal i un gran respecte entre nosaltres fan de la nostra associació tot un exemple, i ens n'hem de sentir orgullosos.

4 d'octubre

El dilluns, darrer dia del viatge, el dedicarem a conèixer la capital de Bretanya. Passejarem pels seus barris històrics i pel seu modern eixample.

Rennes és una ciutat de 250.000 habitants, banyada pel riu Vilaine, de confecció moderna però amb entranyables racons que ens parlen d'un passat important i alhora molt inestable, com les portes Mordelaises o la majestuosa catedral de Sant Pere, decorada a l'interior amb pintures del segle XIX de clara influència bizantina. La visita al carrer de cases d'entramat de fusta dels segles XVI i XVII, residències dels diputats de l'extingit Parlament de Bretanya, i que també trobem en altres indrets, ens serveix per a aprendre les tècniques arquitectòniques de les construccions tradicionals bretones.

Cal destacar la visita al palau del Parlament de Bretanya, que va desaparèixer com a tal després de la unió del Ducat de Bretanya amb el Regne de França, en temps de Lluís XIV, el Rei Sol. La funció actual de l'històric edifici és el de palau de justícia, però a l'interior, en diferents sales i dependències, encara s'hi poden veure les pintures i els tapissos que decoraven el Parlament. És destacable la Grand'Chambre, antiga sala dels plens parlamentaris. Aquest edifici ha patit incendis molt importants. El darrer, als anys noranta del segle passat, per una bengala llançada durant una manifestació reivindicativa.

El temps lliure de després el dediquem majoritàriament a passejar pel barri de la plaça de Santa Anna, amb formosos edificis dels segles esmentats, i a comprar records típics de Bretanya.

El dinar té lloc a la braseria La Chope, la més antiga de Rennes. Després de la sobretaula en aquest restaurant típic tan encantador, anem a buscar l'autocar que ens portarà directament a l'aeroport de Nantes. Iniciem, així, el camí de tornada a casa. Cadascú porta el seu passaport sanitari i el codi QR preceptiu per a entrar a l'aeroport de Barcelona. Vol molt agradable i, a mitja nit, cadascú a casa seva. Punt final d'un viatge preciós i molt ben aprofitat. Podem dir, sens dubte, que la cordialitat i la bona harmonia del grup ha fet d'aquest un viatge molt especial.

Cloenda

Un viatge preciós i ben organitzat, amb uns vols magnífics i un autocar molt confortable i molt ben conduït per la Lidi. Els àpats, de marcada gastronomia local, sempre han rebut una bona nota d'aprovació. El temps, que s'esperava plujós, s'ha comportat, i, tret de dos dies, ha estat assolellat i amb temperatures d'inici de tardor atlàntica. En resum, un viatge que ha merescut el vistiplau de totes i tots els que conformàvem el grup de viatges de la nostra associació.

Final feliç, doncs, per a un viatge que ha sofert les conseqüències de la pandèmia de la covid i que estava previst inicialment per al maig del 2020. Tot estava a punt: el circuit, els hotels, els vols, el guia, etc., però els estats d'alarma, l'aïllament personal, la prohibició de trobar-se en grup, el tancament de fronteres i dels hotels i la cancel·lació del trànsit aeri varen obligar a posposar-lo diverses vegades. La vacunació massiva, el passaport sanitari i la recuperació de l'activitat turística dins la Unió Europea ens varen permetre de programar-lo finalment del 28 de setembre al 4 d'octubre de 2021.

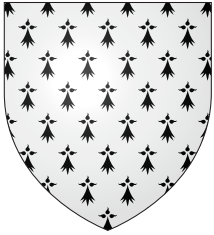
En el decurs d'aquest any i mig d'espera, es varen produir certs canvis en l'ordre del viatge, com el de canviar el sentit de l'itinerari, ja que de voler-lo començar a Bretanya i acabar-lo a Normandia es va passar a fer-ho a l'inrevés. Aquest canvi va ser positiu, ja que ens va permetre incloure l'espectacular visita a la zona megalítica de Carnac, al sud de Bretanya. També, i dissortadament, en aquest període de temps el company Víctor Vila ens va deixar –des d'aquestes ratlles volem transmetre el nostre condol més sentit a la seva esposa, la Montserrat–, i altres varen cancel·lar la inscripció per motius personals o de salut. A aquests col·legues els desitgem una feliç recuperació.

Finalment, cal subratllar el bon fer de l'agència Kulturalia Viatges, que sempre ens va tenir informats de les possibilitats de fer el viatge i del manteniment de les reserves d'hotels, restaurants i vols.

ESTEVE TOMÀS I TORRENS

Un complaent i alliçonador viatge

enguany, el tradicional viatge europeu de l'Associació d'Antics Diputats, inevitablement retardat per causa de la covid, es feu finalment realitat del 28 de setembre al 4 d'octubre, amb unes destinacions tan interessants com Normandia i Bretanya, dos vells països impregnats, com el nostre, d'història pròpia. Dos països antany qualificats pels romàntics de nacionalitats autèntiques i, en qualsevol cas, constitutius avui d'innegables tresors compartits d'art i cultura europees.

Permeteu-me, amics i amigues, que en nom propi i de la meua esposa i acompanyant, deixi en primer lloc constància de la nostra felicitació més cordial als membres de Junta, que amb tant de rigor vàreu elegir l'itinerari que, com segur ha succeït en la gran majoria de nosaltres, coneixíem ja prèviament, però que tant ens ha permès aprofundir-hi en continguts i emocions.

En aquest mateix sentit, entenc que seria injust menystenir la molt valuosa tasca del guia Xavier Serret i Segura, que, amb ampli coneixement de l'itinerari i disposada actitud, tothora convertí el viatge en una amable i profitosa càtedra ben complementada per les guies locals que l'acompanyaren.

El dia 28 iniciàrem el periple per Rouen, capital de l'alta Normandia, *ciutat dels cent campanars* on fou escrita l'any 911 la primera pàgina de la història nacional normanda. Regnava a França Carles III el Simple, un dels darrers sobirans carolingis. El seu principal problema territorial era acabar amb els insostenibles pillatges que perpetraven els vikings a les costes i ribes del Sena, els quals havien arribat ja a saquejar París l'any 885.

El monarca decidí afrontar la qüestió pactant amb el viking Rolló, líder d'un grup de companys que, separats de la resta, s'havien assentat al nord de França, mitjançant el tractat de Saint-Clair-sur-Epte. En virtut d'aquesta entesa, s'adjudicà a Rolló una part de territori, germen del futur ducat de Normandia, que els seus successors engrandirien, i el monarca li donà en matrimoni la pròpia filla, Gisela. Tot això a canvi de protegir el regne de França de tota nova invasió normanda i l'obligació d'abraçar el cristianisme.

A la catedral gòtica de Notre Dame, la reflexió davant del sepulcre de Rolló, jacent i talment rediviu en marbre, em resultà imposant. Aquest fou l'inici del ducat de Normandia, que l'any 1203, sota el regnat de Felip II August, perdé la independència i passà al poder reial directe de França, a la qual ha donat al llarg de la història una llista incalculable de personalitats il·lustres, com Flaubert, Monet, Millet, Gide, Corneille, Baudelaire, Hugo, Balzac, Dior, Géricault o Proust, entre molts altres.

A la trista i despullada plaça del Mercat, una creu i una escultura ens recorden que allí, l'any 1431, fou cremada viva la jove i santa Joana d'Arc, que capgirà la història de França a favor del rei Carles VII el Victoriós. Davant ma-

teix, un moderníssim temple amb coberta de fusta, entornat de vitralls gòtics, aporta a l'atmosfera la requerida lluminositat celestial en honor a la santa, anomenada també la Donzella d'Orleans.

I ja acabant aquest recorregut històric per Rouen, deixeu-me traslladar per un moment al segle XIX, retornant a la plaça de la superba catedral i obrint els ulls a la fantasia, intentant imaginar com fou que Claude Monet, el gran artista de la ciutat i del món, pogués reflectir aquella complexa façana, en ben diferents dies i hores de l'any, a través d'aquells trenta quadres que són glòria universal de la pintura impressionista.

El viatge continuà fins a la ciutat de Caen, on pernoctàrem durant les tres nits d'estada a Normandia.

L'endemà, després de recórrer el meravellós paisatge de la Costa Florida, arribàrem a Honfleur. De les històriques i prestigioses drassanes d'aquesta ciutat no en puc silenciar dues magnes realitzacions, de l'enginy arquitectònic de les quals servo un record preminent.

La primera, com a màxima expressió del contrast amb la resta d'arcaics vestigis que ens oferirà el viatge, és una atrevida i enlluernadora mostra de modernitat i progrés que apareix davant nostre arribant a l'estuari del Sena: l'estilitzat i superb perfil del pont de Normandia, que uneix els municipis de Le Havre i Honfleur. El cas és que el 1995, any de la seva inauguració, ja meresqué el rècord de longitud del món, amb 2.143 m, 856 dels quals corresponen al tram penjant central.

Per a rememorar l'altra obra d'Honfleur, que em perdoni abans el lector la meva inevitable infatuació de berguedà enamorat de Suècia, país en la geografia del qual el nom de la meva ciutat es reproduïx gairebé una trentena de vegades. Em confesso enamorat d'aquell mar Bàltic d'on antany procedien els normands –homes del nord–, amb aquelles construccions en què la fusta dels boscos fou la matèria essencial.

Deixeu-me parlar de l'església de Santa Caterina d'Honfleur, de clara inspiració nòrdica, que és, segons consta i amb quasi tota seguretat, l'única gran edificació de fusta existent avui a França. Un temple construït durant els segles XVI i XVII pels fusters de les drassanes i de nòrdica nissaga, constituït per dues naus, talment com dos cascs de vaixell invertits de bocaterrosa, i amb la torre del campanar discretament distanciada.

Davant i dins de Santa Caterina cal comprendre que la meva reacció immediata fos la d'evocar el Pavelló de Suècia de Berga, seu del nostre Casal d'Europa i única gran edificació de fusta a Catalunya. És una reproducció exacta del pavelló dissenyat pel gran arquitecte suec Peder Clason i muntat a Montjuïc per a l'Exposició Universal del 1929, igualment amb la seva torre separada, com l'admirable campanar exempt d'Honfleur.

A la tarda, a l'extensa planura que configuren el riu Orne i el seu affluent Odon, visitem la ciutat de Caen, de la qual no puc tampoc passar per alt els dos destacables monuments que ens hi portaren. Parlo de les dues imponents abadies: la gòtica de Saint-Étienne, o abadia dels Homes, i la romànica de la Trinitat, o abadia de les Dones. Cal precisar que, afortunadament, ambdues foren respectades durant els intensos bombardejos aliats de l'any 1944, que destruïren el 75% de la ciutat.

L'elegant i austera pulcritud d'aquests dos temples rau primordialment en la seva pedra blanca lleugerament tenyida d'ocre, la famosa pedra de Caen, que hom pot veure també en molts dels edificis reconstruïts de les avingudes modernes de la ciutat i, mercès a l'exportació, fins i tot en molts monuments d'Anglaterra, com és ara la catedral de Canterbury.

A banda del tresor arquitectònic de les dues abadies, seria imperdonable no parlar de la seva original, per no dir increïble, acta de naixement. El cas és que, remuntant-nos a l'any 1050, Guillem el Conqueridor, del qual després parlarem, acabava de contreure matrimoni amb Matilde de Flandes, una ben llunyana cosina seva. Com és cosa sabuda, aleshores la consanguinitat constituïa als ulls de l'Església un impediment matrimonial molt rigorós, sovint aprofitat per la noblesa com a excusa o justificant de l'anul·lació del matrimoni. I així fou que Guillem i Matilde, com a sublim penitència salvadora del seu arriscat casament, aixecaren aquestes dues grandioses abadies on, respectivament, romanen sebollits ell i ella.

El nostre objectiu del dia 30 fou conèixer Arromanches i el seu entorn. Érem a la serena i bucòlica costa de Calvados on, ben altrament, des de la matinada del 6 de juny de 1944 i en el curs de la Segona Guerra Mundial, cinc indrets propers i ben estratègicament decidits (Utah, Omaha, Gold, Juno i Sword) esdevingueren l'infern d'una de les batalles més sagnants de la història mundial, el redemptor desembarcament de Normandia, també conegut com a Operació Overlord, on 130.000 soldats de la infanteria aliada (majorment americans, britànics i canadencs) amb el suport de llanxes amfibies, paracaigudistes, vaixells de guerra, de transport i artilleria protagonitzaren la fulminant operació militar que havia d'alliberar Europa de l'ocupació nazi.

Hi ha tres dates prèvies al desembarcament aliat que considero indispensable de relacionar. Primerament, el 17 de juny de 1940, quan a París Adolf Hitler, ja amo de tot França, davant el sarcòfag de Napoleó proclamava aquell dia com el més feliç de la seva vida. Un any després, el 21 de juny del 1941, quan l'inici de l'ocupació, per les tropes russes, d'una part del territori alemany ja ha-

via fet canviar la fesomia al Führer. I finalment, del 14 al 24 de gener de 1943, quan a Casablanca els presidents Roosevelt i Churchill acordaren la necessitat d'aquell desembarcament alliberador de la democràcia europea, amb la consegüent designació del general Eisenhower com a comandant en cap de l'operació.

La dimensió raonable de l'article m'obliga a reduir molts dels emotius detalls viscuts en aquesta visita. Sense, per descomptat, ometre una referència a Omaha Beach, on, en una superfície de setanta hectàrees, hi ha compresos els cementiris dels lluitadors caiguts durant el desembarcament, tant britànics com canadencs i fins alemanys. Concretament, el denominat Cementiri de Coleville, amb 9.387 pulcres i impecablement ordenades creus sepulcrales blanques dels soldats americans que van poder ser degudament identificats. A prop d'allí mateix, trobem el «mur dels desapareguts», amb l'angoixant relació de noms de les quasi mil sis-centes víctimes les restes de les quals, tot i els anys transcorreguts, encara no han pogut ser localitzades enlloc d'aquells dispersos paratges.

No voldria menystenir tampoc el penya-segat de la Pointe du Hoc, autèntica paret de roca vertical de trenta metres d'alçada des de la qual els alemanys, amb l'artilleria emplaçada, dominaven les bases aliades d'Omaha i Utah. Memorable i exemplar fou el coratge dels 225 rangers, dels quals solament en sobrevisqueren noranta i que amb l'ajut dels garfis arribaren a escalar-la fins trobar la tan cobejada bateria, que, ai las! resultà ser de fusta, falsa i enganyadora, i a partir de la qual, més enllà, heroicament aconseguiren localitzar i reduir l'autèntica i camuflada. L'emocionada reacció del coronel Rudder, comandant dels rangers, resulta colpidora.

Ja situats al municipi mateix d'Arromanches no puc tampoc silenciar el miraculós i acrobàtic muntatge, en sols dotze dies, dels ponts prefabricats de ferro i formigó, dels quals són encara visibles els vestigis i que permeteren transportar

per damunt del mar vehicles, tancs i milers de tones de material bèl·lic indispensable. «Aquest muntatge resulta impossible», li digueren a Churchill els seus col·laboradors. «No vull impossibles», fou la terminant resposta del líder britànic.

Ja a Bayeux, l'única ciutat de Normandia que no fou bombardejada durant la Segona Guerra Mundial, resulta inexcusablement obligat visitar el museu del famós tapís que porta el nom de la ciutat i que fou declarat patrimoni de la UNESCO. Es tracta d'un artístic llenç brodat, de quasi 70 m de llarg per mig d'ample que, a través d'imatges amb textos llatins, narra l'origen i el desenvolupament de la batalla de Hastings del 1066, amb victòria del normand Guillem el Conqueridor i la consegüent ocupació d'Anglaterra.

Segons els normands, abans de l'inici de la batalla i essent rei d'Anglaterra Eduard el Confessor, aquest encarregà al seu cunyat Harold Godwinson que anés a Normandia a anunciar a l'esmentat Guillem que el designava com a successor seu a la corona anglesa. Una vegada a Normandia, Harold es va posar al costat de Guillem i el va ajudar en la lluita contra Conan de Bretanya, motiu pel qual Guillem li posà confiança i el feu vassall seu, i Harold li jurà fidelitat absoluta davant dos reliquiariis sagrats.

Una vegada mort el rei Eduard el Confessor, Harold retornà a Anglaterra i, trencant el jurament, es feu nomenar successor seu i rei. Diu la tradició que en el moment de la coronació aparegué al cel el famós cometa Halley. El poble anglès ho interpretà com un mal presagi del destí que esperava a Harold per haver trencat el solemne jurament.

Cal subratllar especialment que el tapís fou concebut i confeccionat poc després de la batalla de Hastings, per indicació d'Odó, arquebisbe de Bayeux i germanastre de Guillem el Conqueridor, amb el clar objectiu litúrgic d'adornar la catedral de Bayeux i, a més, amb el clar propòsit d'alliçonar els fidels sobre el càstig que havien de sofrir perjurs i traïdors com Harold, el qual, efectivament, perdé la batalla de Hastings i caigué mort enfront Guillem el Conqueridor, que immediatament i amb solemnitat fou proclamat rei d'Anglaterra.

El dia 1 d'octubre anem al Mont Saint-Michel, al límit septentrional de Normandia i ja tocant a Bretanya. Talment com eixint del mar s'aixeca aquesta famosa muntanya sagrada coronada per la basílica amb el vèrtex clavat al cel. El seu origen i la seva evolució ens parlen d'un parallelisme entre la seva primordial finalitat cristiana i una complementària destinació militar que no hem oblidar.

Segons la tradició, començà a construir-se cap a l'any 708, quan al bisbe Aubert d'Avranches, se li aparegué tres vegades l'arcàngel Sant Miquel i li ordenà que alcés allí un santuari. Així fou que aquest va enviar dos emissaris al monestir italià del Mont Gargano, dedicat també al mateix sant, i del qual retornaren amb diverses relíquies, entre les quals el manteu roig que portava l'arcàngel.

Pel que fa al valor militar, s'inicià ja als segles VI i VII quan era fortalesa gal·loromana, posteriorment franca. Guanyà progressivament importància estratègica al segle XI, circumstància ja reflectida al mateix tapís de Bayeux, en les escenes 16 i 17, que ens mostren Guillem el Conqueridor passant pel davant d'aquesta fortalesa camí de Dinan. No cal dir que a la Guerra dels Cent Anys (1337-1453) tenia ja tan acreditada la condició d'inepugnable que els anglesos foren incapaços de conquerir les seves fortificacions, molt ampliades, i que es continuaren millorant al segle XV amb les noves muralles i al segle XVI amb la Torre de Sant Miquel.

Parlant pròpiament de l'abadia, cal destacar-ne, en primer lloc, el gran temple romànic del segle XII, d'una bellesa i solidesa excepcionals, amb un molt original claustre gòtic del segle XIII amb vistes al mar i dobles columnates amb treballada pedra calcària de Caen. I també, molt especialment, el noble i ampli refectori, la contemplació del qual porta a imaginar l'atmosfera cerimonial que havia de respirar-s'hi antany, dins aquell menjador atapeït de frares silenciosos escoltant la clara veu de l'abat sota l'àmplia volta semicircular d'acústica impecable.

La més sorprenent experiència arquitectònica de Saint-Michel la constitueixen, al meu entendre, les criptes, petites esglésies que, assentades a la ferma roca calcària del monticle, serveixen a la vegada de fonament a l'esmentada basílica romànica que tenen damunt. Tres de les criptes criden especialment l'atenció: la de Nostra Senyora sota Terra, preromànica i ciclòpia; la de Sant Martí, romànica i robusta, que sosté damunt seu el transsepte del gran temple, i la dels Grans Pilars, poderosa fins al límit.

El mateix dia a la tarda, havent dinat a Saint-Michel, ens dirigim amb l'autocar a Rennes, on haurem de pernoctar els dies d'estada a Bretanya. Confesso que, a l'inici del viatge, el nostre guia, en Xavier, ens deixà un xic sorpresos quan ens anuncià que dedicaria part del trajecte a parlar de Joan Pujol Garcia.

De seguida compenguérem la pertinència del tema, atès que la nostra visita a Arromanches dos dies abans justificava plenament la proposta, que donà lloc a una reconfortant conferència que tots seguïrem amb l'atenció merescuda. En efecte, la personalitat del català Joan Pujol (Barcelona, 1912 - Caracas, 1988), popularment conegut com a Garbo, és universalment reconeguda com la del gran geni de l'espionatge i el contraespionatge que resultà decisiu perquè el desembarcament a Normandia tingués com a resultat la implacable victòria dels

aliats i la consegüent derrota del nazisme. La seva subtil habilitat per al transformisme diplomàtic el dugué a ser doblement mereixedor, el 1944, de l'Ordre de l'Imperi Britànic i de la Creu de Ferro dels alemanys. La seva acció decisiva en el tema concret de què parlem fou la d'arribar a enganyar Hitler dient que la invasió aliada tindria lloc al pas de Calais, on el Führer va concentrar gran part de les seves tropes, i no pas a Normandia, on realment tingué lloc, a 249 quilòmetres de distància. En resum, Joan Pujol fou, sens dubte, un artífex decisiu de la victòria aliada en la Segona Gran Guerra Europea.

El dia 2 d'octubre, endinsats ja a Bretanya, arribem a Carnac, que amb les seves famoses alineacions arqueològiques comparteix, amb Stonehenge (Anglaterra) i Gobekli Tepe i Çatalhöyük (Turquia), el rànquing mundial dels més grandiosos i admirables testimonis de la prehistòria, on més de sis mil anys d'insuperable vitalitat neolítica ens hi contemplen.

Sense menystenir l'àmplia varietat de dòlmens de l'entorn, resultaria certament imperdonable negligir la ja esmentada grandiositat dels *alignements* de Carnac, compostos ni més ni menys que de 2.934 menhirs. Les zones d'alineació són cinc: Ménéac (amb 1.099 menhirs), Kermario, Manio, Kerlescan i el petit Ménéac.

Cal suposar que, prèviament a les modernes i rigoroses investigacions científiques de la sorprenent troballa, no mancaren llegendes fantasioses. Una d'aquestes ens diu que Sant Corneli, papa del segle III, havent estat perseguit per soldats romans fins a la riba del mar i no trobant cap vaixell en el qual escapar-se, obrà, amb el simple gest de girar-se i mirar endarrere, l'immediat prodigi que tots els perseguidors quedessin transformats en pedres. Una altra llegenda, no menys imaginativa, ens diu que Sant Corneli va amagar-se a l'orella d'un bou protector, de tal manera que, tal com tradicionalment havia succeït amb la sacralització d'altres animals (coloms, ovelles, etc.), a Carnac hi quedà incorporada la d'aquest animal de presumible mansuetud salvadora (amb permís dels braus, cal suposar). Tant és així, que a l'església de Carnac, i altres de l'entorn, és habitual que a les imatges de Sant Corneli aquest sant s'hi representi acompanyat dels seus bous.

Com cal suposar, les coses canviaren radicalment al segle XIX, quan l'Estat francès decidí iniciar una autèntica política patrimonial i científica que s'ha anat enriquint constantment amb fructíferes recerques i conclusions. Val a dir que el pioner d'aquest procés fou el famós escriptor, i també arqueòleg, Prosper Mérimée, a qui el Govern francès encarregà de confeccionar per primera vegada l'inventari dels monuments que calia protegir, entre els quals, i sense que ell mai no ho dubtés, Carnac es considerà prioritari.

A la tarda del mateix dia 2 vàrem visitar Vannes. Per si calgués recompondre'n idealment el trajecte, situem-nos inicialment a l'accés de la ciutat per la porta de Saint Vincent, que és la que afronta al port i una de les sis encara visibles que tanquen el recinte emmurallat.

Es tracta d'un vell portal reobert al renaixement, l'any 1564, amb columnes dòriques i corínties, un escut d'armes i al vèrtex, des del segle XIX, l'estàtua del valencià Sant Vicent Ferrer, patró de la ciutat. A banda dels encisadors jardins extramurs, que a causa de la pluja no tinguérem ocasió de visitar, els carrers medievals de Vannes mantenen tot l'encís de les cases bretones amb el típic entramat de fusta i els pisos d'ascendent amplada progressiva.

La imponent catedral gòtica és visible quasi d'arreu. A l'interior, hi és omnipresent la memòria de Sant Vicent, dominic i gran predicador europeu que allí sojornà els darrers mesos de vida i on morí l'any 1418, al número 17 de la plaça de València. Dins el temple, hi trobem una emotiva i mística talla escultòrica del monjo, el sobri sepulcre de marbre i, al mur, un sinòptic relat de la seva vida que ens rememora la dimensió de gran predicador occidental, defensor de la unitat del catolicisme durant els anys del cisma d'Occident i valedor sempre d'una desitjada i quasi impossible pau entre França i Anglaterra.

En aquella detinguda lectura meua sobre l'egregia vida del sant hi vaig trobar silenciats dos moments que, personalment i des de la meua mai negada militància catalana, considero talment com un anvers i un revers ineludiblement remarcables. D'una banda, l'omissió del fet que en la totalitat dels països de l'Europa occidental on el sant predicà no utilitzà mai una altra llengua que la catalana, en la qual tothora fou àmpliament escoltat i comprès. I per contra, el fet de no esmentar per a res el Compromís de Casp de l'any 1412 on, jugant-s'hi Catalunya gran part del futur, el decisiu i poc reconfortant paper que hi tingué Vicent Ferrer acabà amb la continuïtat històrica de la dinastia catalana al front de la corona d'Aragó, i s'obrí pas, amb Ferran d'Antequera, a l'antinatural i eternitzada suplantació per la nissaga castellana.

El 3 d'octubre, diumenge, anem a Saint-Malo. La inexpugnable i ben conservada muralla de la ciutat, en la qual l'enginyer Vauban deixà manifesta petjada, ens convidà aquell matí a un relaxant passeig pel carenat del mur, a l'entorn, per un costat, de l'històric municipi en bona part reconstruït al segle XVIII, i, per l'altre, de l'estuari del Rance i el mar obert.

La confortable caminada ens permeté també veure i breument reflexionar davant els monuments que la ciutat ha erigit als seus tres fills més il·lustres, personatges d'una transcendència europea indubtable.

Comencem per un relleu de bronze fixat al mateix mur, en honor a François-René de Chateaubriand (1768-1848), amb l'epítet de l'Encantador. Diplomàtic, historiador, poeta, novel·lista i precursor del romanticisme en la literatura francesa, Chateaubriand fou un conservador i un ferm partidari de la monarquia constitucional. Inicialment, gran admirador de Napoleó com a restaurador de l'ordre malmès durant la Revolució, però més tard, públic detractor d'aquest des que fou proclamat emperador. A banda de novel·les molt estimades, la seva obra de més repercussió fou *El geni del cristianisme*.

Més endavant trobem l'estàtua, també en bronze, d'un caminant vigorosament decidit que resulta ser Jacques Cartier (1491-1557), el primer explorador bretó i universal, el qual rebé l'encàrrec del rei Francesc I de cercar el camí del nord-oest cap a les Índies amb l'objectiu de trobar-hi nous territoris i riqueses. En els seus tres descobridors viatges, entre els anys 1534 i 1542, arribà a Terranova, descobrí i remuntà el riu Sant Llorenç fins on després es crearen les ciutats de Quebec i Montreal i, finalment, batejà amb el nom de Canadà la nova colònia francesa d'Amèrica, avui gran país nord-americà en què el francès és llengua oficial.

Ja fora del recinte, enfront del port, ens hi espera, també eternitzat en noble talla, el nostre tercer personatge. Es tracta de René Duguay-Trouin (1673-1736), lloctinent general de les forces navals, personatge de noble i senyorívol prestància tot i els seus orígens lluitadors com a corsari, que ja als divuit anys li permetien comandar una fragata armada. Les seves posteriors i triomfals aventures contra centenars de vaixells, fonamentalment anglesos i holandesos, li feren merèixer finalment la incondicional confiança del rei Lluís XIV, que li conferí la cúpula del poder naval. Així, cal destacar la seva triomfal ocupació de Rio de Janeiro el 1711, i també, entre els anys 1707 i 1709, les reiterades victòries en la Guerra de Successió Espanyola, que tan determinants foren per al triomf final de l'exèrcit borbònic, i ben poc favorables a la causa catalana, però prou meritòries en la dimensió europea de René.

No consideraria just concloure aquesta part de l'article dedicada a Saint-Malo sense fer una breu referència a la catedral del nostre valencià Sant Vicent Ferrer, a la porta de la qual se'ns diu que era natural de Saragossa. Deixant de banda aquest error purament anecdòtic, constato que a l'interior de l'església, neogòtica i molt lluminosa, on entràrem a l'hora d'un ofici religiós solemne, em causà especial sorpresa veure-hi una notable munió de gent jove, probablement d'una escola, omplint el passadís central i anant devotament a combregar. Una vegada lliure aquest espai, al centre, un bell mosaic fet escut amb el següent text en francès em cridà poderosament l'atenció: «Aquí s'agenollà JACQUES CARTIER per rebre la benedicció del bisbe de Saint-Malo a la seva sortida cap al descobriment del Canadà el 16 de maig de 1535. HONORÉ MERCIER, primer ministre del Quebec, record de la seva visita, 1891». El sepulcre del descobridor és també a la mateixa catedral.

A la tarda anem a Dinan, una petita ciutat que conserva intacta la pràctica totalitat dels seus tres quilòmetres de muralla i, dins el recinte, la joia de

les seves cases i carrers medievals. També hi destaca la seductora particularitat paisatgística dels seus jardins anglesos, amb copiosa i exuberant gamma d'arbres i arbustos, des dels més inserits en el nostre paisatge, com el roure i el til·ler, fins als més exòtics, talment el cedre de l'Himàlaia o el llegendari *Ginkgo biloba*.

Com a remarcables punts d'interès del paisatge urbà de Dinan, podem observar la Torre del Rellotge, del segle xv, amb 45 m d'alçada, denominada també Torre d'Anna de Bretanya, perquè fou la duquessa mateixa qui obsequià el poble amb el regal de la campana que des de fa centúries la culmina i li dona veu.

Hi trobem també l'esvelta i piramidal torre de la catedral de Sant Salvador, temple mixtura de romànic i gòtic on hi ha el cenotafi amb el cor de Bertrand du Guesclin, un dels famosos personatges històrics de la ciutat. Nascut al castell de la Motte-Broons, al costat mateix del municipi, aquest l'honora amb una majestuosa estàtua eqüestre al centre urbà. El fet històric que li conferí major dimensió fou la seva heroïcitat durant la Guerra dels Cent Anys entre França i Anglaterra.

El cas és que Bertrand du Guesclin és també prou conegut a Catalunya perquè fou el nostre rei Pere III el Cerimoniós, aliat del comte castellà Enric de Trastàmara, qui, en el desig comú de destronar el germanastre d'aquest darrer, Pere el Cruel, rei de Castella, contractà les denominades grans companyies de mercenaris, sota el comandament de Bertrand du Guesclin, perquè vinguessin a la península.

La darrera i ben coneguda pàgina d'aquell conflicte fratricida tingué lloc el 1369 al castell de Montiel. Pere el Cruel ja havia perdut la batalla, però, segons la tradició, abraonats Pere i Enric en una ferotge lluita cos a cos, la presència de Bertrand du Guesclin resultà decisiva, ja que una lleu empenta seva li permeté capgirar la superposició dels dos contrincants i això propicià la mort de Pere. Fou llavors que el bretó va deixar anar la famosa frase que ja de batxillers ens ensenyaren en castellà: «No quito ni pongo rey, pero ayudo a mi señor».

El dia 4 d'octubre, darrera etapa d'aquest recordat viatge, consistí en la visita matinal a Rennes, capital de Bretanya. Posats, com sempre, a seleccionar allò que més especialment m'ha complagut, haig d'esmentar, en primer lloc, el gratificant record de la catedral de Sant Pere, de densa i evolutiva història: des d'aquell temple gòtic, ja existent al segle xii en idèntic emplaçament a l'actual, que fou totalment enrunat l'any 1490, al lent procés de reconstrucció que s'allargassà durant segles i culminà al xix en l'esvelt i elegant temple neoclàssic amb pinzellades barroques que és avui. I tot això amb una data intermèdia fonamental, l'any 1859, quan Rennes esdevingué arquebisbat i la catedral inicià un refinat i progressiu procés de decoració interior amb l'aportació de sensibles arquitectes, com Jobbé-Duval, que l'anaren embellint fins a donar-li el senyoriol i palatí aspecte actual, en virtut del qual se la denomina comunament la «nova basílica de Roma».

El 1720, a final de desembre, un terrible incendi destruí el 40% de la ciutat. L'arquitecte Jacques Gabriel tingué una gran participació en la seva reconstrucció harmoniosa.

A la façana de la catedral, però, una inesperada sorpresa. Entre les dues elegants torres, de 48 m d'alçada cadascuna, hi ha una imatge —entenc que de sentit apostòlic no gaire escaient— consistent en un frontispici calcari amb l'escut d'armes de Lluís XIV, que immediatament suggereix el reiteratiu i simbòlic clam del Rei Sol de «No hi ha ningú per damunt meu».

I, per descomptat, servo un inesborrable record de la visita al palau de l'antic Parlament, destinat des de fa segles a la Cort Suprema de Justícia. La seva riquesa patrimonial i artística es tradueix en impressionants pintures sobre temes històrics i mitològics als murs i als cassetons dels sostres de totes les dependències.

Aquests artístics memorials històrics tenen, al meu entendre, la més culminant expressió a la Grand'Chambre, on antany tenien lloc les deliberacions parlamentàries i actualment les judicials. Es tracta de dos tapissos murals realment memorables. Un, a la capçalera, ens mostra la mort de l'insigne militar Bertrand du Guesclin. L'altre, al mur oposat, ens recorda una transcendental pàgina de la història de Bretanya i de la seva autàrquica personalitat com a ducat. L'obra reproduïx el matrimoni contret l'any 1491 entre la duquessa Anna, filla del duc Francesc II de Bretanya, amb el rei de França Carles VIII, amb la

remarcable particularitat històrica que, havent mort el marit vuit anys després, ella celebrà noves noces amb al cosí d'aquest, i nou rei francès, Lluís XII.

En qualsevol cas, el propòsit fonamental d'Anna, ben entranyablement heretat del seu pare, fou que els vincles conjugals l'ajudessin tothora, com així fou, a mantenir incòlume, malgrat que fos dins el regne de França, la plena personalitat, política i cultural de Bretanya.

La boda del tapís de Rennes, cal repetir-ho, marca una fita evident en la història del ducat. Morta Anna el 1514 i Lluís XII, el seu darrer espòs, l'any següent, Francesc I, casat amb Clàudia i a contracor d'aquesta, esdevé el nou monarca de França. Amb ell s'inicia la definitiva centralització del país. Bretanya deixa de tenir poder polític propi i s'integra al regne de França. És aleshores que la llengua bretona, pròpia d'Anna i oficial del país fins llavors, deixa de ser-ho i dona pas a l'obligatorietat de la llengua francesa.

La ciutat de Rennes fou la darrera d'aquest nostre complaent i alliçonador viatge. Abans d'abandonar-la per traslladar-nos en l'autocar a l'aeroport de Nantes, des d'on el vol ens portaria a Barcelona, calia dinar en un restaurant local. No puc concloure l'article sense felicitar els organitzadors i posar de manifest la satisfacció i agradositat amb què he gaudit de tots els àpats que hem compartit. I ho deixo aquí, atesa la meua poca especialització en temes gastronòmics, molt més reeixida en altres companys de viatge.

No oblidó, naturalment, el sopar de comiat del dia abans, on no ens mancaren, com en altres moments puntuals del viatge, les paraules sempre cordials i estimulants de la nostra presidenta, Núria de Gispert. I on tampoc no ens faltà, com en cada trobada, l'esperada i exquisida copa de cava amb què ens obsequia l'amic Pere Parera, que enguany, tan perfeccionista com és ell, lamentava que a l'hotel no l'haguessin fet arribar en l'òptim punt de fredor requerit. La realitat és que ni jo ni els que m'envoltaven no deixàrem de trobar-hi la perfecta sensació gustativa de sempre, així com l'idèntic i espiritual missatge d'afecte i companyonia.

Tornem a l'endemà. Ja a l'avió, on el viatge no se'm fa llarg, m'envaeix una certa nostàlgia pels records deixats enrere. Entretingut sovint per curiosos rampejells, intento endevinar allà sota i des de la finestra les llums de pobles i ciutats. Sobrevolant Aquitània imagino els trobadors medievals que, com Bertran de Born i Guillem de Berguedà, s'entenien en una sola llengua a una i altra banda dels Pirineus.

Sense la fortuna d'altres vegades, no sobrevolem Berga i, doncs, no podem veure les llums de la planta i la torre del nostre pavelló, que en el record de l'església d'Honfleur, foren aixecades ambdues per fusters d'ancestrals arrels vikingues.

I finalment, més endavant, descobreixo de lluny les llums de Montserrat, muntanya sagrada dels catalans, com ho és la de Saint-Michel per als normands. Una, nascuda de la terra ferma, i l'altra, de la mar immensa. Tant se val: l'una i l'altra mirant al cel i al futur.

JAUME FARGUELL I SITGES

Visita al Gran Teatre del Liceu

UN DELS NOSTRES REFRANYS DIU «Ditxós és el mes de desembre, que entra amb llardons i surt amb torrons». Sembla que aquest cop l'ha encertada, i finalment ha arribat el dia «ditxós» que havíem esperat per a fer una visita al Liceu. La visita d'avui escapa al que seria habitual, o sigui, assistir a un espectacle. Veurem el que el públic no veu i potser ni tan sols imagina. En primer lloc, les zones de treball, allò que queda fora de la mirada dels espectadors, el suport, els fonaments. En segon lloc, les instal·lacions del Cercle del Liceu, l'espai que aplegava els fundadors de la institució i els seus continuadors en el procés històric.

A dos quarts de dotze, els assistents, una quarantena, ens trobem a la porta principal del teatre, a la Rambla. Hi ha gent de tota la nostra geografia, des de Tortosa fins a Berga, des de la costa fins a les terres de Lleida. Ens trobem, gojosos i alegres, amb gent que feia molt de temps que no vèiem. Tots mudats, americana i corbata en el cas dels senyors, tal com ens havia demanat la Glòria Renom, organitzadora de l'activitat, d'acord amb el que disposen els estatuts del Cercle. Res a dir, ho trobo molt encertat. Les senyores, com sempre, llueixen les seves millors gales, com si es tractés d'assistir a una nit d'estrena. Pugem per l'escala principal, on ens dona la benvinguda la senyora Estefania Sort, cap de protocol, i ens distribuïm en dos grups. Ens acompanyaran i ens faran els comentaris corresponents les senyores Iolanda Bonilla, Gemma Pujol i Mireia

Liceu
Opera
Barcelona

Ventura. No cal dir que les explicacions, el tracte i la visita han estat excel·lents, cosa que els agraïm. Un cop al passadís del primer pis, a través del «pas de la reina» ens introduïm al rerefons del teatre: hem deixat el pic de l'iceberg (allò que veu tothom) i ens hem submergit a l'aigua per veure'l en tota la seva dimensió i complexitat. Es pot dir que hem deixat el lloc on habita l'esperit, l'art, i ens hem endinsat a la base, al món material, indispensable, com l'ànima necessita el cos. El pas de la reina, ens expliquen, té aquest nom en referència a Sa Catòlica Majestat Isabel II. Sembla que és un pas perquè la reina pogués accedir fàcilment a la llotja sense passar entre el públic. És, de fet, una llotja com les altres, perquè com que la hisenda pública no va contribuir a la construcció ni a la restauració del teatre després de l'incendi de 1863, no s'hi va construir una llotja reial, com la que tenen tants teatres d'òpera. El teatre, remarca la nostra amfitriona, ha estat fruit de la iniciativa privada i ha funcionat així una gran part del segle xx. Ha sofert dos incendis, un atac amb bomba i dues epidèmies, una de les quals encara tenim entre nosaltres, i està a punt de complir 175 anys de vida (el 4 d'abril de 2022). Entrem a la zona de camerinos per a director i protagonistes, en total deu unitats numerades. El camerino que porta el número 10 l'ocupa el director musical; els altres se'ls reparteixen els cantants solistes d'acord amb la importància dels seus papers: el que porta el número 1 és per al protagonista, que en aquest cas és el que fa el personatge que dona nom a l'òpera. Tot seguit passem a la zona dels burros, uns immensos penja-robes on es posa el vestuari dels components del cor i dels figurants. Podem veure de prop les esplèndides túniques vermelles que llueixen els membres de la cort del duc de Màntua a *Rigoletto*, l'obra que s'està representant aquests dies. Passem seguidament a la secció de sastreria, on ens atén la seva cap, la senyora Cristina Fortuny. La seva tasca és el manteniment del vestuari i del calçat i, si cal, ajustar-lo a les talles dels membres del cor i dels figurants. La confecció del vestuari la fan empreses externes que normalment treballen per al conjunt de teatres que coprodueixen una mateixa obra, o sigui, una determinada versió escènica d'un títol del repertori. Un cop finalitzat el recorregut pels diferents teatres consorciats o altres que s'hi puguin adherir, els vestits es conserven fins a deu anys per si algú encara els vol fer servir. A partir d'aquest moment, es reutilitzen per a altres obres, si és possible; altrament, fan cap a la deixalleria. Després passem a la secció de perruqueria. La senyora Liliانا Pereña ens explica que treballen a un any vista per a confeccionar i adaptar perruques per als espectacles programats. En aquest cas, també hi ha una tasca conjunta entre els diversos teatres que coprodueixen un mateix espectacle.

Finalment, ens submergim, tant en sentit figurat com literal, en les profunditats del teatre, en el seu suport material, en les seves entranyes, en les seves estructures. Em fa la impressió que ens endinsem en una gran factoria, en un gran magatzem logístic. Ens atén el cap d'escenari, el senyor Xavier Sagrera, que ens parla de dimensions, d'alçades i amplades, però principalment de programació. Degut als muntatges de les diverses representacions que es produeixen dins d'un mateix període, tot ha de funcionar com un rellotge. Tot ha d'estar previst en la planificació corresponent, fora de la qual no existeix res. La caixa escènica té un desenvolupament en vertical, cent metres en total, per sobre i per sota de l'escenari, i en horitzontal, a dreta i esquerra. Hi ha cinc pisos de setze metres. Ens fixem en un elevador immens que serveix per a moure les diferents

escenografies muntades a cada planta i traslladar-les a l'escenari. Al nivell del carrer, hi ha una entrada amb una enorme plataforma per a camions. També ens explica que la caixa escènica s'endinsa dins de la capa de nivell freàtic, per la qual cosa contínuament funcionen motors que treuen l'aigua, que es desvia cap a les fonts de Montjuïc. Arribem fins al fons de tot, on podem observar el brollador d'aigua. També ens comenta que hi ha escenografies que es conserven molt de temps. Per exemple, les que es fan servir per a concerts i recitals. En el cas de les òperes, quan han complert el circuit per als diferents teatres coproductors, es destrueixen. Un procés idèntic segueixen la roba i la perruqueria. Tornem a la superfície i passem per la secció d'illuminació, on podem contemplar una gran quantitat de focus. Sembla que tenen una gran valor: el senyor Sagrera ens diu que poden arribar a costar 25.000 euros cada unitat. De les moltes dades que ens va facilitar (el Sr. Sagrera és enginyer industrial i, per tant, home que sap de números), em va cridar l'atenció la que revela la importància de la sala, és a dir, la part que ocupa el públic, i els annexos, en relació amb el total de l'edifici. Abans de la darrera reconstrucció, això és, abans de l'incendi del 1994, era el 70%. Ara és del 30%, cosa que capgira la importància dins del conjunt de la part purament tècnica sobre allò que es veu, que veuen els espectadors, la importància del que metafòricament anomenàvem la matèria, sobre l'esperit, l'obra d'art, sobre el que se'ns mostra i gaudim (la superfície del teatre obert al públic és la mateixa). També va remarcar que el Liceu és un teatre relativament petit, que ocupa 35.000 metres quadrats, i que el Teatro Real de Madrid n'ocupa uns 70.000. Tots dos, petits en comparació amb el Metropolitan, el famós Met, de Nova York.

A continuació, fem cap al saló dels miralls, davant de la porta que dona accés al Cercle del Liceu. Comença la segona part de la nostra visita. La guia ens diu que entrem a la zona que no va quedar afectada per l'incendi del 1994.

Es van salvar el saló dels miralls i la part de l'immoble que ocupa el Cercle. Per a accedir-hi cal utilitzar dues claus, una en poder de l'administració del teatre i l'altre en poder de l'administració del Cercle. Ens atén a partir d'ara la senyora Laura Piquer. Ens atrau la decoració del saló dels miralls, especialment uns escrits a les parets que glossen les bondats de les arts, en especial la música. També els bustos que s'hi exposen: al costat dels grans músics de la història n'hi ha alguns de no tan coneguts en l'actualitat, i també algunes intèrprets famoses de l'època, com ara Giuditta Pasta. També s'hi poden veure autors teatrals. Tot plegat ens porta als gustos i les modes de l'època, és a dir, a mitjan segle XIX. Un cop hem traspassat la porta de les dues claus, accedim als espais d'utilització exclusiva dels associats del Cercle, que funciona segons els cànons d'un club anglès. Els estatuts originals del 1837 prohibien inicialment que les senyores poguessin tenir la qualitat d'associades, norma que es va anul·lar a petició de la llegendaria Montserrat Caballé, que encapçalava el grup de persones que ho van fer possible no fa gaires anys. Entrem en un món que en conjunt és una veritable obra d'art. Tant els mobles com la decoració ens transporten als primers anys del segle XX, època especialment convulsa, al lloc en què s'aplegaven les elits d'aquell moment. Entrem a la sala de la xemeneia. Els quadres que hi podem veure són retrats representatius de la burgesia catalana del moment, escenes a la vora del llac de Puigcerdà o a la platja de Lloret, o la parella amb «espelma» al fons. Després ve el gran saló, amb quadres com *Fatigada!*, de Francesc Masrriera, i el famós *La Sargantana* (*La Sargantain*), de Ramon Casas, que va saber captar per a la posterioritat la mirada incisiva d'un moment de la dona que va estimar. Finalment, admirem la sala Alexandre de Riquer, amb la rotonda de quadres de Ramon Cases, tots relacionats amb la dona i la música. És meravellós el del cor de novícies vestides de blanc, i també altres de més mundans. També hi destaca el d'una senyora que condueix un cotxe descapotable, una veritable transgressió a l'època en què va ser pintat. Pertot arreu modernisme en estat pur, tot és ple d'elements decoratius. Es veu que el buit els horroritzava, ens va comentar la guia. Entrem al menjador, on ens espera una taula estreta, llarguíssima, disposada per a divuit comensals a cada banda, el parament de la qual està en perfecta harmonia amb el lloc on ens trobem: estovalles blanquíssimes, vaixel·la i coberts de gala, tot perfectament endreçat i ordenat. El menú, la matèria –quantitat i qualitat–, també encaixen. Escoltem els parlaments de la nostra presidenta i del president de la Fundació Gran Teatre del Liceu, el senyor Salvador Alemany. Finalment, l'organitzadora de l'acte, la Glòria Renom, ens fa tornar a pujar al cim de l'iceberg, per sobre de l'aigua, on arriba la llum, amb unes paraules amb què glossa la importància de la música per a assolir una comunió per part dels que hi participen, deixant a banda particularismes i egoismes. Una bona cloenda d'una dia que molts de nosaltres recordarem molt de temps. Però cal tornar a tocar de peus a terra. En el nostre cas, anar a l'estació a agafar el tren que ens ha de portar a casa, el Caspe, un clàssic de les comarques interiors del sud del nostre país.

ENRIC CARDÚS I LLEVAT

Poemes

El poema

La poesia o
l'art de la inutilitat,
diuen!
L'art de la creació,
de la sinceritat,
de la simplicitat.
L'art que ens parla
de sentiments, de voluntats,
de la bellesa,
de la vida i
de la mort,
de la creació i
de la humanitat,
de l'home i la seva realitat,
i de totes les seves capacitats,
del dolor i la felicitat, i
de l'art d'estimar.

ALFRED DE VALLS

Fragilitats

Una pedra que rodola penyal avall, i
una altra i una altra
de la muntanya perpètua,
inamovible sembla! i
aquestes petites pedres i
d'altres de més grans la fan viure,
en un canvi constant.
Pedres que s'han mogut i despreses
pel fred, la pluja o el glaç, i
potser el petit tremolor constant.
Nosaltres, si no es produeix
un gran esvoranc,
per alguna causa extraordinària
sempre la veiem igual, però
ella prou que nota cada petita ferida
que la va llimant.
Així és la nostra vida
talment com la pedra que rodola
pel pendent.
Cara enfora tot segueix igual, però
en la nostra natura,
en les pedres que rodolen,
amb el pas del temps tot va canviant,
malgrat que els altres no s'adonin
del que està passant.

ALFRED PÉREZ DE TUDELA MOLINA

Camí de l'Abellera

En un dia ennuvolat i
 una llum mig apagada
 que als colors de la natura
 dona intensitat, i
 la calor del sol
 no ens aclapara,
 encetem el camí de les ermites.
 Per un terra de sauló
 envoltat de marges
 de les terres de conreu,
 unes ben treballades
 amb avellaners frondosos,
 d'altres ja mig abandonades.
 Ben aviat comença el senderó,
 ara empedrat d'època antiga,
 ara roca viva de sauló,
 desgastada pels escorrentius i
 el pas dels caminants.
 Ara ja som ben entrats
 al bosc de pins, alzines i sotabosc,
 tot pujant, és costerut!
 A les vores, marges poblats
 de molses i líquens de tots colors,
 i petites falgueres, la falzia roja,
 la pigotera, la dauradella
 i plantes de flor,
 ja prop del pla, una capella estela
 sense cap sant i on els vianants
 hi dipositen pedretes
 en testimoni del seu pas.
 Ja som al pla i se'ns afigura,
 davant, l'ermita de Sant Roc,
 seguim camí fins l'Abellera,
 quina ermita! quin balcó!
 Des de allí, la mirada,
 s'obre a tota la contrada.

ALFRED PÉREZ DE TUDELA MOLINA
 19 de setembre de 2020

Teixits-1

De quin teixit serà el meu país,
 quina la trama, quin l'ordit;
 amb quina llana o dril s'haurà fet
 el teixit del meu país.
 Cada home,
 cada dona,
 en són un fil, i
 quan troben harmonia
 en surt un bell teixit.
 Si aquesta harmonia
 es trenca, el teixit
 s'esfilagarsa.
 Pobre del meu país!
 El poeta busca el fil,
 sigui llana,
 sigui dril,
 de qualitat honesta
 per refer el malmès teixit
 d'un país nostre, on
 per restablir l'harmonia
 tots els colors
 de l'arc de Sant Martí
 s'hi han de poder encabir.

ALFRED PÉREZ DE TUDELA MOLINA
 29 d'agost de 2020

Assemblea general ordinària

Acta de la reunió celebrada el dilluns 29 de novembre de 2021

Ordre del dia

1. Salutació de la presidenta
2. Lectura i aprovació, si escau, de l'acta de l'assemblea anterior
3. Memòria de les activitats desenvolupades durant l'any 2020 i pla d'activitats proposat per a l'any 2021
4. Debat i aprovació, si escau, de la liquidació dels comptes de l'exercici del 2020 i del pressupost del 2021
5. Torn obert de paraules

Els socis assistents, de manera presencial i telemàtica, i els socis que han excusat l'absència es relacionen en el document adjunt.

A les 11.45 h comença la reunió, quan tots els associats que havien confirmat l'assistència per via telemàtica estan connectats i a la sala 1 del Parlament tots els confirmats hi són presents.

1. Salutació de la presidenta

La presidenta de l'Associació pren la paraula i dona la benvinguda a tots els assistents.

Informa que per problemes d'agenda –coincidència amb el debat de pressupostos del Parlament– s'ha hagut de posposar l'assemblea del dilluns 22 al dilluns 29 de novembre. També comunica que del dinar debat que estava previst en finalitzar la reunió, s'haurà de suspendre la part de debat perquè el ponent va donar positiu de covid ahir al vespre.

Tot seguit té un record per als antics diputats traspassats en el transcurs de l'any:

- I. Sr. Josep Fornas i Martínez, diputat de la I legislatura
- I. Sr. Francesc Vernet i Mateo, diputat de la II i III legislatures
- I. Sr. Jordi Cornet i Serra, diputat de la IX legislatura
- I. Sr. Xavier Folch i Recasens, diputat de la I legislatura
- I. Sr. Josep Sendra i Navarro, diputat de la II i III legislatures
- I. Sr. Pompeu Pascual i Busquets, diputat de la II legislatura
- I. Sr. Carles Viñas i Serra, diputat de la II, III i IV legislatures

La presidenta manifesta que des de la darrera assemblea –el 14 desembre de l'any passat– tots hem hagut de continuar adaptant-nos, amb resignació i paciència, a un sistema de vida marcat per la pandèmia. La situació sanitària ha portat conseqüències per a la salut, econòmiques i socials que també han afectat i afecten la nostra associació, però durant aquest principi de curs la Junta ha treballat força amb projectes nous i té molta illusió per a poder-los dur a terme.

Respecte a la situació política, exposa que el Parlament ha arribat a la XIII legislatura amb una dona com a presidenta, que és ja la tercera que ocupa aquest càrrec. La paritat va avançant.

Explica que políticament els temps són més tranquils, sense presos polítics, però que encara hi ha exiliats. El Govern espanyol no actua a favor de Catalunya i continuem tenint un poder judicial que no sembla independent. L'últim fet ha estat la política d'immersió lingüística i el català a l'escola, que el 6 d'abril del 1983 es va aprovar en aquest parlament per 109 vots a favor. Recalca que el català es la nostra llengua, és el nostre signe d'identitat i no es pot acceptar una resolució com aquesta, que comporta una regressió i va contra les lleis del Parlament. Tots hauríem de defensar el català. Acaba la seva dissertació amb les paraules de Prat de la Riba: «La meva Pàtria és la meva llengua i les vull lliures».

En Josep M. Sala demana la paraula per presentar una queixa per aquest discurs. Manifesta que ha sigut un acte polític interpretant la situació de Catalunya sota una visió única, i recorda que la presidenta representa l'Associació. L'antic diputat demana que consti en acta la seva protesta.

La presidenta De Gispert respon que, efectivament, ha expressat la seva opinió i que esperava que ell també defensaria el català.

2. Lectura i aprovació, si escau, de l'acta de l'assemblea anterior

La secretària, la senyora Carme Servitje, pregunta als assistents si creuen que cal llegir l'acta de l'assemblea anterior, celebrada el 14.12.2020, atès que ja va ser enviada a tots els associats juntament amb la convocatòria d'aquesta reunió. Els presents decideixen passar a la votació sense dilació.

L'acta es posa a votació i s'aprova per unanimitat.

La secretària informa que en la reunió de la Junta posterior a l'assemblea del 2020, després de la incorporació dels tres nous membres —els senyors Quim Nadal i Esteve Pujol i la senyora Irene Rigau, que substituïen els senyors Jaume Aligué, Josep M. Balcells i Esteve Tomàs, que van haver de plegar per haver esgotat els dos mandats que marquen els Estatuts—, es van distribuir les diverses responsabilitats entre els membres, de la manera següent:

Presidència	Núria de Gispert
Tresoreria	Dolors Gordi
Secretaria	Carme Servitje
Premi Conviure	Irene Rigau
Butlletí	Enric Cardús
Web	Dolors Gordi
Ponents i conferencians	Quim Nadal
Viatges institucionals	Glòria Renom
Visites a comarques de Barcelona	Pere Parera
Visites a comarques de Tarragona	Josep Mariné, Pere Parera
Visites a comarques de Lleida	Esteve Pujol
Visites a comarques de Girona	Esteve Pujol, Quim Nadal

3. Memòria de les activitats desenvolupades durant l'any 2020 i pla d'activitats proposat per a l'any 2021

3.1. Premi Conviure

La senyora Carme Servitje exposa que la primavera 2020 no es va poder desenvolupar el projecte «Fem una llei», ja que el 14 de març es va decretar l'estat d'alarma i el confinament domiciliari pel virus de la covid i, en conseqüència, els centres educatius van restar tancats fins els darrers dies del curs escolar. En aquest escenari va ser impossible mantenir el calendari previst i el lliurament del premi es va suspendre.

Premi Conviure 2021. Aquestes mateixes circumstàncies han continuat durant aquest curs 2020-2021. Al setembre del 2020 la crisi sanitària continuava i els alumnes de batxillerat havien de seguir les classes telemàticament. Davant d'aquestes circumstàncies, el jurat del premi i els Serveis Educatius del Parlament van recomanar de suspendre també aquesta convocatòria.

3.2. Butlletí

El senyor Enric Cardús informa que el Butlletí recull la vida de l'Associació. Aquest any 2020, per causa de la pandèmia no hi havia cap activitat per exposar i la Junta va decidir fer un recull d'escrits dels associats sobre les sensacions i els sentiments que els va provocar el confinament. És el Butlletí núm. 31, i el resultat va ser molt reeixit, tant pel nombre d'escrits rebuts com pel contingut.

Pel que fa a l'any 2021, la situació ha millorat en la darrera etapa de l'any, i l'edició del núm. 32 serà més semblant a l'habitual.

3.3. Dinars debat

El senyor Pere Parera informa de l'èxit del dinar debat sobre el món casteller, celebrat el 17 de febrer de 2020, abans de l'esclat de la pandèmia. El ponent va ser el senyor Eloi Miralles, llicenciat en farmàcia, apotecari de professió, estudiós de la cultura popular i membre dels Castellers de Vilafranca. El senyor Miralles va parlar sobre l'origen dels castells, que són el resultat de l'evolució de l'antic ball de valencians, ja documentats el 1687 a Bràfim. Després va passar a exposar la presència internacional de les colles castelleres i va detallar algunes de les moltes actuacions per tot el món. Per acabar va informar de la presència de colles castellers a diversos països, algunes de sorgides a l'empara dels casals catalans i altres per decisió dels ciutadans nacionals del país.

Per la situació sanitària no es va poder fer cap altre dinar debat. El 23 de març de 2020 n'hi havia un altre de previst sobre el món rural, amb el senyor Joan Caball com a ponent, el qual també ha estat ajornat fins al dia d'avui. Avui també ha hagut de ser suspès per causa del virus, ja que ahir mateix el ponent va donar positiu de covid.

Per a l'any vinent, el senyor Pere Parera informa que la Junta s'ha compromès a inaugurar aquesta activitat amb aquest dinar debat ajornat dues vegades, però no s'ha atrevit a fixar-ne la data. Tindrà lloc així que la situació del país ho permeti.

3.4. Visites per Barcelona

Palau de la Música. La senyora Glòria Renom explica que el 28 de gener de 2020 va tenir lloc la visita i el dinar al Palau de la Música. La presidenta, la senyora Mariona Carulla, i el director general, el senyor Joan Oller, van donar la benvinguda als visitants a la sala d'assaigs, on es va projectar un interessant reportatge sobre la història i la vida de l'entitat. Després d'un llarg, intens

i molt interessant recorregut per l'edifici, obra de Lluís Domènech i Montaner com a seu de l'Orfeó Català, el grup va gaudir d'un excel·lent dinar al saló dels vitralls.

Gran Teatre del Liceu. Durant el segon trimestre de l'any estava programada una visita al Gran Teatre del Liceu, que va haver de ser posposada per la pandèmia i que s'espera poder fer la propera setmana. El Liceu celebra enguany el 175è aniversari. Són 175 anys d'història i música d'un símbol de la ciutat, centre cultural i artístic.

Per al proper any, la senyora Renom informa que hi ha programada una visita al Museu Nacional d'Art de Catalunya per veure-hi l'exposició de l'obra de Gaudí. Es farà, sempre que la situació sanitària ho permeti, durant el proper mes de gener.

3.5. Sortides institucionals a comarques

Visita a la Conca de Barberà. El senyor Pere Parera exposa que juntament amb els associats de la comarca van preparar un recorregut històric, cultural, econòmic i també gastronòmic molt interessant. Primerament, es va visitar Montblanc, on el grup va ser rebut per l'alcalde, el senyor Josep Andreu, i els exdiputats Matias Vives i Josep Gomis. Al saló de plens de l'Ajuntament tots tres polítics van fer un relat de la història de Montblanc que va transportar els assistents a aquells temps i els deixà encisats pels seus coneixements i la seva oratòria. Després, amb uns molt bons historiadors guies, es va recórrer el nucli antic de Montblanc, molt interessant des del punt de vista històric i exemple de recuperació del patrimoni cultural amb la restauració de les muralles.

A continuació, es va visitar la cooperativa vinícola de Sarraí, unes de les més dinàmiques del sector, on es va poder veure l'elaboració de caves i vins amb la darrera tecnologia, que l'ha convertit en una de les més pròsperes del sector. Per a finalitzar la visita, es va passar al celler històric, obra del fill de Lluís Domènech i Montaner, on es va oferir una degustació de productes.

La visita va acabar a Santa Coloma de Queralt, amb un recorregut per l'interessant centre històric, conduït per l'alcalde, i un dinar al Restaurant Colomí, lloc emblemàtic de la comarca.

Per a l'any 2021, el senyor Parera informa que hi ha la intenció de fer, a la primavera, la visita programada a la Segarra, programada per a l'abril del 2020 i que s'ha hagut de posposar tres vegades per la situació sanitària.

3.6. Viatges institucionals

Viatge a Normandia i Bretanya. La senyora Glòria Renom i el senyor Esteve Tomàs exposen a l'assemblea un resum d'aquest viatge, que també va haver d'endarrerir-se un any. Un viatge que va tenir molt d'èxit, confortable, interessant i instructiu, amb una gran confraternitat entre tots els viatgers. El viatge els va connectar amb el fet històric del desembarcament dels aliats – la més gran invasió per mar de tota la història –, que va comportar el principi de l'alliberament d'Europa del nazisme i el desenllaç de la Segona Guerra Mundial.

2021. El senyor Esteve Pujol informa que per al proper any la Junta ha acordat visitar la Catalunya transfronterera i conèixer de primera mà el projecte de cooperació transfronterera País d'Art i d'Història Transfronterer de les

Valls Catalanes. Es tracta d'una experiència pionera que sorgeix del món local per a treballar en pro del desenvolupament cultural, social i econòmic, amb l'objectiu de conservar el patrimoni i equilibrar el territori. Inicialment eren trenta-un municipis i a hores d'ara són quaranta-quatre els que la conformen: vint-i-quatre de nord-catalans i vint de catalans.

3.7. Renovació de la web

La senyora Servitje excusa la senyora Gordi, responsable de la web, que no pot assistir a l'assemblea perquè és fora del país. La secretària manifesta que la renovació de la web ja era un objectiu de la Junta anterior a proposta del senyor Esteve Tomàs, que va començar a ordenar tots els continguts per a facilitar la cerca d'informació i fer-la més atractiva.

El senyor Tomàs informa que es va haver d'esperar que el Parlament renovés la seva web, de la qual depèn la de l'Associació d'Antics Diputats, i que quan els informàtics hi van començar a treballar va arribar la pandèmia. La senyora Cati Haro, que gestiona els portals d'informació del Parlament, es va sumar a la reunió per a informar dels canvis fets i del nou sistema de cerca d'informació tot visualitzant la web.

Després d'aquest punt, el senyor Joan Rigol demana la paraula per a informar que, pel canvi de data, s'ha d'absentar en aquest moment per un compromís ineludible. No voldria marxar sense expressar, en la seu de la veu del poble català, la seva preocupació per la situació política del país i del catalanisme actual, que es reflecteix molt bé en el dia a dia del Parlament, distret en discussions que no porten enlloc, quan hauria de ser un lloc de trobada i de diàleg per a millorar la vida dels ciutadans. Aquesta preocupació la comparteixen molts companys de diferents sensibilitats polítiques, tal com li han manifestat. El senyor Rigol agraeix les paraules de la presidenta.

4. Debat i aprovació, si escau, de la liquidació dels comptes de l'exercici del 2020 i del pressupost del 2021

En Jaume Aligué, que va ocupar el càrrec de tresorer durant els dos darrers mandats, pren la paraula per excusar la presència de la responsable actual, la senyora Gordi, que li ha delegat la responsabilitat d'informar sobre l'estat actual de comptes de l'Associació.

Exposa que durant el 2020 no hi ha hagut pràcticament moviments, ja que per la pandèmia no s'han fet activitats, i informa del següent:

Liquidació dels comptes del 2020

Hi ha una imposició a termini de	10.000,00
Saldo a 1 de gener de 2020	10.465,22
Interessos imposició a termini	0,87
Quotes socials 2020	8.260,00
Comissió de manteniment	3,60
Despeses del viatge institucional	530,00
Aportació dinar al Palau de la Música	400,00
Aportació dinar assemblea	56,30
Total d'ingressos	18.726,09
Despeses	1.647,19
Total, saldo a favor	17.078,90

Pressupost per al 2021

El senyor Aligué informa els assistents que aquest any 2021 no s'han passat a cobrament les quotes, per manca d'activitat a causa de la covid, tal com es va comunicar en l'assemblea del 2020. D'acord amb el que es va acordar a l'assemblea del 2019, la quota del 2022 serà de 40 euros.

Presenta el pressupost per al 2021:

Hi ha un romanent de 17.078,90 i una previsió de despeses de 2.000.

S'aproven per assentiment i s'acompanyen a l'acta.

Pren la paraula la senyora Rosa Barenys, que proposa de retirar el fons del BBVA i passar-lo a una altra entitat bancària catalana i que no cobri comissions, com ara la Caixa d'Enginyers.

La resposta del senyor Aligué és que aquesta entitat no cobreix tot el territori.

El senyor Josep M. Sala pren la paraula en aquest mateix sentit i proposa La Caixa, que sí que abasta tot Catalunya.

La Junta intentarà trobar alguna solució tenint en compte aquestes propostes.

5. Torn obert de paraules

5.1. La secretària pren la paraula per informar que s'ha rebut una proposta de l'associada Cristina Iniesta, que no ha pogut assistir a la reunió. La senyora Iniesta proposa de fer alguna activitat o alguna sessió en la franja horària de tarda. Exposa que als associats que estan en actiu els és impossible assistir-hi en horari laboral.

S'obre un interessant debat i s'arriba a la conclusió que aquesta petició serà difícil de satisfer si es té en compte que molts antics diputats viuen fora de Barcelona i en segons quins horaris és difícil que puguin participar.

Tanmateix, la Junta ho estudiarà detingudament.

5.2. El senyor Jordi Sendra pren la paraula per tal d'agrair les mostres de condol rebudes per la mort del seu pare, Josep Sendra, diputat de la II i III legislatures. També vol manifestar el seu suport a les paraules de la salutació de la presidenta De Gispert.

5.3. La senyora Flora Sanabra demana la paraula per mostrar el seu acord amb el contingut del discurs de la presidenta.

5.4. El senyor Josep M. Sala intervé per expressar que no s'oposa al que la presidenta ha manifestat sobre el català. La seva disconformitat era amb relació a l'opinió expressada sobre el Govern espanyol i Catalunya.

5.5. El senyor Roc Fuentes exposa que en aquests moments és difícil poder aconseguir tothom.

5.6. La presidenta, senyora De Gispert, respon a totes les intervencions manifestant que no ha volgut parlar en nom de tothom, sinó que ha expressat molt breument, en dues línies del seu escrit, la preocupació personal davant la situació actual.

Sense més assumptes per tractar, es dona per finalitzada la reunió a les 13.30 h.

Manifest de la Junta Directiva de l'Associació d'Antics Diputats

La Junta Directiva de l'Associació d'Antics Diputats al Parlament de Catalunya manifesta el seu rebuig a la invasió d'Ucraïna per part de la Federació Russa, fet que representa una violació del dret internacional i posa en perill l'equilibri internacional i la pau mundial.

Lamentem que la guerra hagi vençut el diàleg. L'agressió i l'atac a la sobirania territorial d'Ucraïna és un acte absolutament reprovable i inimaginable al segle XXI.

Instem totes les forces polítiques i organitzacions democràtiques a cercar camins per aturar la guerra i trobar una solució definitiva al conflicte.

Barcelona, 3 de març de 2022

Notícies de l'Associació

Nous associats

Àngel Ros i Domingo
Montserrat Fornells i Solé
Martí Pachamé Barrera
Ramon Tomàs i Riba

Defuncions

24.06.2021: I. Sr. Xavier Folch i Recasens, diputat de la I legislatura pel Grup Parlamentari del PSUC
30.07.2021: I. Sr. Josep Sendra i Navarro, diputat de la II i III legislatures pel Grup Parlamentari de CiU
28.10.2021: I. Sr. Pompeu Pascual i Busquets, diputat de la II legislatura pel Grup Parlamentari de CiU
05.11.2021: I. Sr. Carles Viñas i Serra, diputat de la II, III i IV legislatures pel Grup Parlamentari de CiU
02.01.2022: I. Sr. Francesc Xavier Bada i Amatller, diputat de la II i III legislatures pel Grup Parlamentari de CiU.
05.01.2022: I. Sr. Antoni Dalmau i Ribalta, diputat de la III, IV i V legislatures pel Grup Parlamentari Socialista.

PARLAMENT DE CATALUNYA

www.parlament.cat